

1) Χαρακτήρες ποσότητος

Δηλώνουν τὸ ποσὸ τῶν φωνῶν, τὴν ποιότητα τοῦ ἀποδίδεται εἰς φθόγγους, πόσες φωνές, φθόγγους θὰ ἀνέβουμε, καὶ πόσους θὰ κατέβουμε (φθόγγοι βλ. βελ. 12).

Ὡς αὕτη τὴν κατηγορία διακρίνουμε ἔντεκα (11) σύμβολα (μὲ τὴν προεθική τῆς ὀξείας). Δὲν μᾶς δείχνουν σταθερὰ μουσικὰ ὑψη, ἀλλὰ μᾶς δηλώνουν πῶς θὰ κινήσῃ ἡ φωνή μας, καὶ διαιροῦνται εἰς τρεῖς μικρότερες κατηγορίες.

Α) ἰσότητος, Β) ἀναβάσεως καὶ Γ) καταβάσεως

Α) Χαρακτήρες ἰσότητος

εἶναι ἕνας καὶ λέγεται ἴσον , δείχνει ἰσότητα. Ἐπιναλαμβάνει, δηλαδή, τὸν προηγούμενο φθόγγο ἢ τὴ μαρτυρία.

Β) Χαρακτήρες ἀναβάσεως

εἶναι ἕξι:

Ὀλίγον , ὀξεία , μετασθή , κινήματα , ἀνεβαίνουν μία φωνή.

Κέντημα , ἀνεβαίνει δύο φθόγγους ὑπερβατῶς.

Ἐψηχή , ἀνεβαίνει τέσσερις φωνές ὑπερβατῶς.

Γ) Χαρακτήρες καταβάσεως

εἶναι τέσσερις:

Ἀπόστροφος , κατεβαίνει μία φωνή.

Ἐπορροή , κατεβαίνει δύο φθόγγους συνεχῶς.

Ἐχαφρόν , κατεβαίνει δύο φωνές ὑπερβατῶς.

Χαμηχή , κατεβαίνει τέσσερις φωνές ὑπερβατῶς.

Τους ποσοτικούς χαρακτήρες τους διαβάζουμε με μικρές μουσικές συλλαβές που λέγονται **φθόγγοι**.

Ετην Βυζαντινή Μουσική έχουμε **έπτα** φθόγγους. Τα ονόματά τους τα πήραν από τα πρώτα γράμματα της ελληνικής αλφαβήτου (Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η,) από τα όποια (χάριν εύφωνίας), τα μὲν φωνήεντα συμπληρώθηκαν από σύμφωνα, τα δὲ σύμφωνα από φωνήεντα κι έτσι προήλθαν οί πῶδ κάτω φθόγγοι, π**Α**, Βου, Γα, Δι, κ**Ε**, Ζω, ν**Η**.

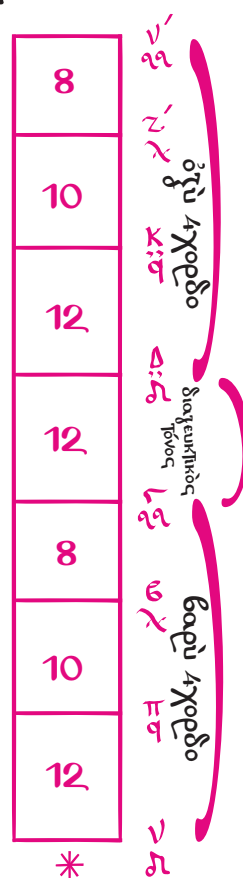
Κάθε φθόγγος έχει διαφορετική μουσική οξύτητα και, όταν παρασημανθούν ὁ ένας δίπλα στον ἄλλον διαδοχικά, ἀποτελοῦν μία μουσική σκάλα που ὀνομάζεται κλίμακα.

Κλίμακα λέμε ετη μουσική τη συνεχὴ διαδοχὴ ὀκτώ φθόγγων. Ὁ α' φθόγγος της κλίμακας λέγεται **βάση**.

Διάστημα εἶναι ἡ ἡχητικὴ ἀπόσταση μεταξύ δύο φθόγγων, π.χ. Πα-Δι. Τὸ διάστημα ἀνάμεσα εὲ δύο συνεχεῖς φθόγγους ὀνομάζεται **τόνος**, π.χ. Πα-Βου.

Διακρίνουμε 3 εἶδη τόνων: τὸν **μείζονα**, τὸν **ἐλάσσονα** καὶ τὸν **ἐλάχιστο**. Ἡ Πατριαρχικὴ Μουσικὴ ἑπιτροπή, τὸ 1881 με πρωτοβουλία τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', ὑποχόγησε με νέο μουσικὸ ὄργανο, τὸ «Ψαλτήριον», τὰ μικρὰ μουσικὰ τμήματα εἶα ὅποια διαιρεῖται ὁ τόνος. Τὸν μείζονα τόνο τὸν καθόρισε με 12 μόρια, τὸν ἐλάσσονα με 10 καὶ τὸν ἐλάχιστο με 8 μόρια.

Κάθε κλίμακα έχει δύο τετράχορδα: α) τὸ **βαρὺ** (χαμηλὸ) καὶ β) τὸ **ὄξύ** (ὑψηλὸ). Τὰ δύο τετράχορδα

* Κλίμακα τοῦ μαχακοῦ διατόνου.

χωρίζονται μεταξύ τους με έναν τόνο μείζονα που λέγεται **διαzeugτικός**. Στην περίπτωση που τα τετράχορδα είναι συνημιμένα (ένωμένα), τότε ο τόνος έξω από τα τετράχορδα ονομάζεται **προεχαμβανόμενος**.

Κάθε τετράχορδο περιέχει 30 μόρια. Το σύνολο των τμημάτων κάθε κλίμακας είναι 72. Οι φθόγγοι της κλίμακας επεκτείνονται και πάνω από το ύψηλο Νη' (Πα', Βου', Γα', Δι') και κάτω από το χαμηλό Νη (Ζω, Κε, Δι).

Μαρτυρίες

Μαρτυρίες λέγονται τα σημεία που μαρτυρούν: α) τους φθόγγους και β) τους ήχους. Οι μαρτυρίες των φθόγγων του μαχακού διατόνου είναι οκτώ.

ν π ϵ ζ α κ ζ' ν'
 λ ρ χ σ η θ λ σ

Οι μαρτυρίες των φθόγγων του μαχακού χρώματος* είναι οί έξις:

ν π ϵ ζ α κ ζ' ν'
 λ ρ χ σ η θ λ σ

Οι μαρτυρίες των φθόγγων του εκληρού χρώματος* είναι οί έξις:

π ϵ ζ α κ ζ' ν' π'
 ρ χ σ η θ λ σ ρ

Οι μαρτυρίες των φθόγγων του εκληρού διατόνου είναι οί έξις:

ν ν' π π' π ϵ ϵ ϵ ζ α κ ζ' ν' π' ϵ' ζ'
 λ ρ χ σ η θ λ σ η θ λ σ ρ χ σ η

Τις μαρτυρίες τις συναντάμε: α) στην αρχή της μελωδίας για να μάς υποδείξουν από ποιο φθόγγο θα ξεκινήσουμε, β) ενδιάμεσα για τον έλεγχο της μελωδίας και γ) στο τέλος της μελωδίας για να μάς δηλώσουν τη σωστή κατάληξη.

Οι μαρτυρίες των φθόγγων αποτελούνται από το αρχικό γράμμα της ονομασίας κάθε φθόγγου και από το λεγόμενο μαρτυρικό σημείο του (ν αρχικό γράμμα λ μαρτυρικό σημείο).

* Περὶ μαχακού και εκληρού χρώματος βλ. σελ. 87-105.

Μουσική ανάγνωση

Με κατάλληλο συνδυασμό των χαρακτήρων αρχίζουμε την μουσική ανάγνωση. Ξεκινώντας από ένα μαρτυρικό σημείο, που μας δείχνει τον φθόγγο από όπου θα ξεκινήσουμε, αρχίζουμε να διαβάζουμε τους χαρακτήρες που ακολουθούν.

Παράδειγμα: ν λ $\nu\eta$ $\nu\eta$ $\omega\alpha$ $\omega\alpha$ $\nu\eta$ $\nu\eta$ λ

Σημείωση: Βλέπουμε ότι οι χαρακτήρες δεν έχουν δικό τους όνομα (φθόγγου), αλλά η ανάγνωση και το ύψος τους εξαρτώνται από τον προηγούμενό τους χαρακτήρα.

2) Χαρακτήρες χρόνου

Δηλώνουν τη χρονική διάρκεια στην οποία θα εκτελέσουμε κάθε έναν από τους ποσοτικούς χαρακτήρες. Διαιρούνται σε τρεις μικρότερες κατηγορίες: α) Χαρακτήρες που αυξάνουν τον χρόνο, β) Χαρακτήρες που διαιρούν τον χρόνο και γ) Χαρακτήρες που διαιρούν και αυξάνουν τον χρόνο.

α) Χαρακτήρες που αυξάνουν τον χρόνο

1) **κλάσμα** \rightarrow , γράφεται πάνω από τους χαρακτήρες ποσοτικής, \curvearrowright , \rightarrow , \rightarrow , \rightarrow , \rightarrow , \rightarrow , ενώ τοποθετείται κάτω από την μεταστή \rightarrow , και αυξάνει τη χρονική διάρκεια παραμονής κατά ένα χρόνο στον χαρακτήρα που συνίδεται.

2) **άωχή** $-$, υπογράφεται κάτω από την απόστροφο \rightarrow και την ύπορροη \rightarrow και προβάλλει ένα χρόνο στον χαρακτήρα που τίθεται.

3) **διωχή** $--$, γράφεται κάτωθεν του ίσου \rightarrow , του όχηνου \rightarrow , της όξειας \rightarrow , της απόστροφου \rightarrow , της ύπορροης \rightarrow , και του έχαφρου \rightarrow , και προβάλλει δύο χρόνους.

4) **Τριωχή** ---, ὑπογράφεται ὅπως καὶ ἡ διωχὴ κάτωθεν τοῦ ὀλίγου, τῆς ὀξείας, τῆς ἀποετρόφου καὶ τῆς ὑπορροῆς, καὶ προθετεῖ τρεῖς χρόνους.

Ὑφέν

Τὸ **ὑφέν** εἶναι μία καμπύλη γραμμὴ ποὺ συνδέει δύο, τρεῖς, ἢ καὶ περισσότερους χαρακτήρες τοῦ ἰδίου φθόγγου.

Παράδειγμα $\frac{\pi}{9}$ Βου ου ου ου $\frac{\epsilon}{\chi}$

Κορώνα

Ἡ **κορώνα** γράφεται πάνω ἀπὸ τὸν φωνητικὸ χαρακτήρα καὶ σημαίνει τὴ χρονικὴ παραμονὴ τοῦ ἐκτελεσθῆναι ἐν αὐτῷ τὸν φθόγγο κατὰ βούλησιν. Π.χ. $\frac{\pi}{9}$ Βου γα διιι $\frac{\lambda}{\lambda}$

β) Χαρακτήρες ποὺ διαιροῦν τὸν χρόνο

1) **Γοργόν** , διαιρεῖ τὸν χρόνο ἐν δύο ἴσα μέρη. Μβαίνει ἐπὶ τὸν δεῦτερο χαρακτήρα. * $\frac{\pi}{9}$ $\frac{1/2}{\text{Βου}}$ $\frac{1/2}{\text{βου}}$ $\frac{1/2}{\text{γα}}$ $\frac{1/2}{\text{γα}}$ $\frac{\epsilon}{\lambda}$

2) **Δίγοργον** , διαιρεῖ τὸν χρόνο ἐν τρία ἴσα μέρη. Γράφεται ἐπὶ τὸν δεῦτερο ἀπὸ τοὺς τρεῖς χαρακτήρες. *

Παράδειγμα $\frac{\pi}{9}$ $\frac{1/3}{\text{Βου}}$ $\frac{1/3}{\text{βου}}$ $\frac{1/3}{\text{βου}}$ $\frac{1/3}{\text{γα}}$ $\frac{1/3}{\text{γα}}$ $\frac{1/3}{\text{γα}}$ $\frac{\epsilon}{\lambda}$

3) **Τρίγοργον** , διαιρεῖ τὸν χρόνο ἐν τέσσερα ἴσα μέρη. Γράφεται ἐπὶ τὸν δεῦτερο ἀπὸ τοὺς τέσσερις χαρακτήρες. *

Παράδειγμα $\frac{\pi}{9}$ $\frac{1/4}{\text{Βου}}$ $\frac{1/4}{\text{βου}}$ $\frac{1/4}{\text{βου}}$ $\frac{1/4}{\text{βου}}$ $\frac{1/4}{\text{βου}}$ $\frac{1/4}{\text{γα}}$ $\frac{1/4}{\text{γα}}$ $\frac{1/4}{\text{γα}}$ $\frac{1/4}{\text{γα}}$ $\frac{\epsilon}{\lambda}$

γ) Χαρακτήρες ποὺ διαιροῦν καὶ αὐξάνουν τὸν χρόνο

1) **Ἄργον** $\frac{\nu}{\lambda}$ $\frac{\epsilon}{\chi}$ = $\frac{\nu}{\lambda}$ $\frac{\epsilon}{\chi}$

2) **Ἡμιόλιον ἢ Τριημίον** $\frac{\nu}{\lambda}$ $\frac{\epsilon}{\chi}$ = $\frac{\nu}{\lambda}$ $\frac{\epsilon}{\chi}$

3) **Διάργον** $\frac{\nu}{\lambda}$ $\frac{\epsilon}{\chi}$ = $\frac{\nu}{\lambda}$ $\frac{\epsilon}{\chi}$

* Συνάγει τοὺς δύο (τρεῖς, τέσσερις) χαρακτήρες ἐν ἑνὶ χρόνῳ.

Παραλλαγή - Μέλος

Κάθε μουσικό κείμενο ἀποτελείται ἀπὸ δύο μέρη ἄρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους: α) ἀπὸ τοὺς μουσικοὺς χαρακτήρες καὶ β) ἀπὸ τὸ ψαλλόμενο κείμενο.

Ὅταν ψάλλουμε μόνο τοὺς χαρακτήρες, τότε ἐκτελοῦμε **παραλλαγή**, ἐνῶ ὅταν ψάλλουμε τὸν ὕμνο μὲ βάση τοὺς χαρακτήρες, τότε ἐκτελοῦμε **μέλος**.

Παραλλαγή
Μέλος

π ρ α α α β α α α π ρ κ ρ ϵ ϵ κ ϵ κ ρ α α π ρ

wa wa wa bou ga bapa Ky ri e e ke kraza

Μαρτυρίες τῶν ἡχῶν

Ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κάθε μέλους ὑπάρχουν τὰ γνωριστικὰ στοιχεία τὰ ὁποῖα μᾶς δείχνουν πῶς θὰ ἐκτελεσθεῖ τὸ μέλος. Ἄυτὰ εἶναι:

- α) ἡ λέξις «ἦχος»
- β) τὸ ὄνομα τοῦ ἡχοῦ ἐν ἐτενογραφίᾳ
- γ) ὁ φθόγγος τῆς βάσεως καὶ
- δ) ἡ φθορὰ τοῦ ἡχοῦ, ἡ ὁποῖα μᾶς δείχνει τὴν πορεία τῶν διαστημάτων του.

π.χ. ἦχος $\frac{\rho}{\rho}$ Πα ρ, ἦχος $\frac{\lambda}{\pi} \frac{\rho}{\rho}$ Νη ρ, ἦχος $\frac{\rho}{\rho}$ Γα ρ

Φθορὲς

Φθορὲς εἶναι τὰ σημεῖα τοῦ δηλώνουν τὴν κλίμακα τοῦ γένους ἢ τοῦ συστήματος. Γιὰ κάθε γένος* ὑπάρχουν οἱ ἀντίστοιχες φθορὲς.

* Μουσικὰ γένη: (βλ. σελ. 19).

Τὸ μαχακὸ διάτονο χρησιμοποιοῦνται 8 φθορές:

Νη, Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω', Νη'.

Ϸ ϩ ξ φ ς δ ζ ε

Τὸ μαχακὸ χρωμα βρίσκουμε 2 φθορές:

Ϸ για τοὺς φθόγγους Νη, ΒϷ, Δι, Ζω' καὶ

ϩ για τοὺς φθόγγους Πα, Γα, Κε, Νη'.

Τὸ εκκληρὸ χρωμα ἔχει 2 φθορές:

Ϸ για τοὺς φθόγγους Πα, Κε καὶ

ϩ για τοὺς φθόγγους Δι, Πα'.

Τὸ εκκληρὸ διάτονο χρησιμοποιοῦνται 3 φθορές:

ϩ για τοὺς φθόγγους, Βου, Γα, Ζω',

δ για τὸν φθόγγο Γα καὶ

ϩ για τὸν φθόγγο Κε.

Μουσικὰ Γένη

Ὑπάρχουν ἦχοι, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦν συγγενικὰ μουσικὰ διαστήματα καὶ τετράχορδα εἰς κλίμακές τους. Αὐτοὶ οἱ ἦχοι συνιστοῦν μιὰ μουσικὴ οἰκογένεια ποὺ ὀνομάζεται **γένος**.

Τὰ μουσικὰ γένη χωρίζονται εἰς δύο κατηγορίες, οἱ ὁποῖες ὀνομάζονται χροές: α) τὴ μαχακὴ καὶ β) τὴ εκκληρὴ, καὶ εἶναι τρία μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα ποὺ χρησιμοποιοῦσαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι.

1) Τὸ διατονικὸ γένος, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖ τόνους μείζονες, ἐλάσσονες, ἐλάχιστους, ἡμίτονα καὶ λείμματα. ἦχοι: Δ', Δ', λέγετος, Πλ. τοῦ Δ', Πλ. τοῦ Δ' καὶ βαρὺς μαχακὸς διατονικός.

2) Τὸ χρωματικὸ γένος, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖ τόνους ἐλάχιστους, ὑπερμείζονες (μέχρι τριημίτονα) καὶ χρωματικὸ ἡμί-

«Οἱ ἔλξεις δηλώνουν τὴ δυναμικὴ τῆς ὤθησης τῶν ὑπερβάσιμων φθόγγων πρὸς τοὺς δεσπάζοντες» (θεωρητικὸ Κωνσταντίνου Ψάχου, βελ. 104).

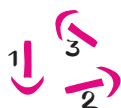
Ρυθμὸς-Μέτρα-Πόδες (Ἀναλυτικὸς ρυθμὸς)*

Ἡ ἐκτέλεση τόσο τῆς παραλλαγῆς ὅσο καὶ τοῦ μέλους γίνεται μὲ ὀρισμένη τάξη καὶ συμμετρία (μὲ ρυθμὸ). Γιὰ νὰ ψάλλουμε ἓνα μέλος, τὸ χωρίζουμε εἰς μικρὰ μουσικὰ μέρη μὲ κάθετες γραμμὲς (διαστοχές). Τὰ μέρη αὐτὰ τὰ ὀνομάζουμε **μέτρα** ἢ **πόδες**. Κάθε φωνητικὸς χαρακτήρας ἔχει ἀπόλυτη χρονικὴ ἀξία ἐνὸς χρόνου, δηλαδὴ μιᾶς κίνησης τοῦ χεριοῦ εἴτε πρὸς τὰ κάτω εἴτε πρὸς τὰ πάνω εἴτε πρὸς τὰ πλάγια. Τὸ μέτρον τῶν χρόνων κάθε μέτρου γίνεται μὲ ἰσόχρονες κινήσεις τοῦ χεριοῦ, ἀνάλογες μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν χρόνων ποὺ περιέχει τὸ μέτρο. Ὁ ρυθμικὸς πούς ἐμπεριέχει δύο μέρη, τὴ θέση καὶ τὴν ἄρση. Ἡ κίνησις τοῦ χεριοῦ μας πρὸς τὰ κάτω λέγεται **θέση** ἐνῶ πρὸς τὰ πάνω ἢ πλάγια **ἄρση**.

Ὅταν τὸ ἀθροισμα τῶν χρόνων ποὺ περιέχονται μέσα εἰς δύο διαστοχές εἶναι δύο (2), τότε ἔχουμε ρυθμὸ **δίσημο**.

Δύο κινήσεις τοῦ χεριοῦ, κάτω (θέση) καὶ πάνω (ἄρση).

Ὅταν τὸ ἀθροισμα τῶν χρόνων ποὺ περιέχονται μέσα εἰς δύο διαστοχές εἶναι τρία (3), τότε ἔχουμε ρυθμὸ **τρίσημο** καὶ ἐκτελοῦμε **τρεις κινήσεις** τοῦ χεριοῦ, κάτω (θέση), δεξιά (ἄρση), καὶ πάνω (ἄρση).

* Περὶ συνεπισημμένου ρυθμοῦ, βλ. βελ. 112.

$\overset{1}{\nu}$ $\nu\eta$ $\nu\eta$ $\nu\eta$ πα πα πα $\nu\chi$ $\nu\chi$ $\nu\chi$ Γα Γα Γα
 δι δι δι $\overset{1}{\nu}$ Γα Γα Γα $\nu\chi\nu\chi$ $\nu\chi$ παπα πα $\nu\eta$ $\nu\eta$ $\nu\eta$

Όταν τὸ ἄθροισμα τῶν χρόνων τοῦ περιέχονται μέσα εἰς δύο διαστολὰς εἶναι τέσσερα (4), τότε ἔχουμε ρυθμὸ **Τετράσημο** καὶ ἐκτελοῦμε **τέσσερις κινήσεις** τοῦ χεριοῦ, κάτω (θέση), ἀριστερὰ (ἄρση), δεξιὰ (ἄρση), καὶ πάνω (ἄρση).

$\overset{1}{\nu}$ $\nu\eta$ $\nu\eta$ $\nu\eta$ $\nu\eta$ πα πα πα πα $\nu\chi$ $\nu\chi$ $\nu\chi$ $\nu\chi$ $\overset{1}{\epsilon}$ χ
 παπα πα πα $\nu\eta$ $\nu\eta$ $\nu\eta$ $\nu\eta$

Χρονικὴ ἀγωγή

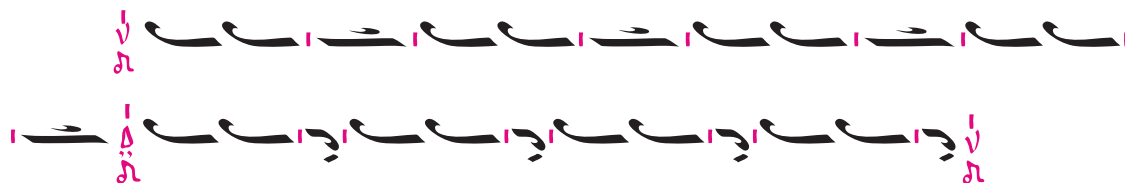
Ἡ ταχύτητα καὶ ἡ βραδύτητα ἐκτέλεσης τῶν ρυθμικῶν ποδῶν μιᾶς μουσικῆς εὐνύθεσης καθορίζονται ἀπὸ τὴν χρονικὴν ἀγωγήν τοῦ πρέπει νὰ σημειώνεται δίπλα ἀπὸ τὴν μαρτυρία τοῦ ἤχου κάθε μέλους. Ἐπὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ἔχουμε κυρίως τὶς ἑξῆς χρονικὰς ἀγωγὰς: α) τὴν **βραδεία** $\bar{\chi}$, τοῦ ἀρμόζει εἰς ἀργὰ ἐκκλησιαστικὰ μέλη τῆς Παπαδικῆς καὶ εἰς τοὺς καλοφωνικοὺς εἰρημούς, β) τὴν **μέση** $\bar{\chi}$, εἰς ὅποια ταιριάζουν κρατήματα, ἀργὰς καταβασίαις κ.λπ. γ) τὴν **μετρία** $\bar{\chi}$, εἰς ὅποια ψάλλονται εἰς τὴν ἰδιόμεγα καὶ παπαδικὰ μέλη, δ) τὴν **ταχεία** $\bar{\chi}$, εἰς ὅποια ἀρμόζουν εὐνύτομα εἰρημο-λογικὰ καὶ εἰς τὴν ἰδιόμεγα μέλη, καὶ ε) τὴν **χύμα** $\bar{\chi}$, εἰς ὅποια ἐκτελοῦμε τὶς ἀπαγγελίας τῶν προταβόμενων ψαλμικῶν εἰρημῶν, τὸν Ν΄ ψαλμὸ κ.ά. Μπορεῖ, ὡστόσο, νὰ γίνουσι μεταβολὰς τῆς χρονικῆς ἀγωγῆς καὶ εἰς τὴν πορεία ἐνὸς μέλους.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ
 ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ - ΚΑΤΑΒΑΣΕΩΣ
 (ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ)

Α/Α		ΙΣΟΤΗΤΑ
0	Φωνές 	ΚΑΤΑΒΑΣΗ
1	Φωνής 	
2	Φωνῶν 	
3	Φωνῶν 	
4	Φωνῶν 	
5	Φωνῶν 	
6	Φωνῶν 	
7	Φωνῶν 	
8	Φωνῶν 	
9	Φωνῶν 	
10	Φωνῶν 	
11	Φωνῶν 	
12	Φωνῶν 	

Ἄωχή - , αὐξάνει ἓνα χρόνο εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ συντίθεται.

Ἄβκνη 4 (ρυθμὸς δίσημος)

Διωχή -- , προσθέτει δύο χρόνους εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ τίθεται.

Ἄβκνη 5 (ρυθμὸς τρίσημος)

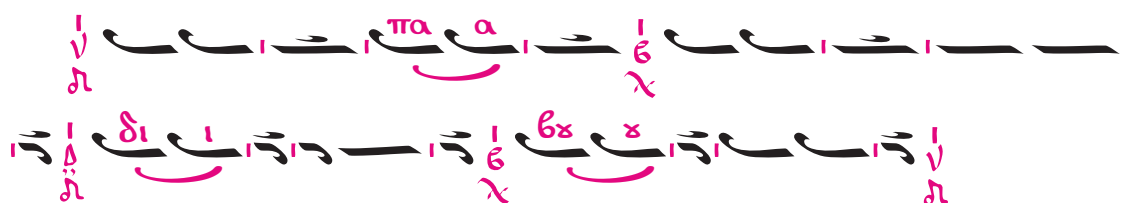
Τριωχή --- , προσθέτει, εἰς τὸν ποσοτικὸν χαρακτήρα, τρεῖς χρόνους.

Ἄβκνη 6 (ρυθμὸς τετράσημος)

Ἐφέν , συνδέει δύο, τρεῖς ἢ περισσότερους ὁμόφθονους χαρακτήρες, μεταφέροντας τὴν χρονικὴν ἀξία τοῦ δευτέρου, τρίτου κ.λπ. εἰς τὴν ἀξία τοῦ πρώτου.

Ἄβκνη 7 (ρυθμὸς δίσημος)

Κορώνα ☉, σημαίνει τῆ χρονικὴ παραμονὴ τοῦ ἔκτεχέστη ἑὸν φθόγγο κατὰ βούλησιν.

Ἄβκνη 8 (ρυθμὸς δίσημος)

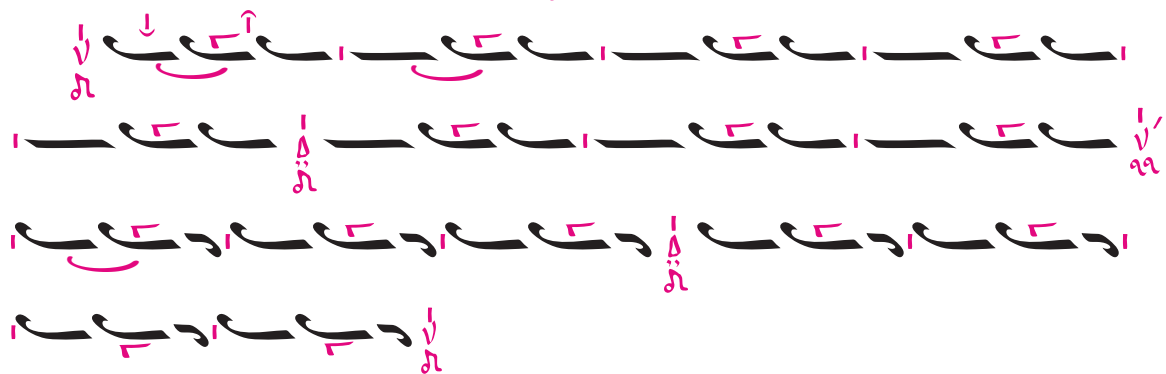
Παύσεις ἢ **σιωπές** ἑνὸς χρόνου \curvearrowright , δύο χρόνων \curvearrowright κ.λπ. σημαίνει παύση τῆς μελωδίας γιὰ ἕνα, δύο χρόνους κ.ο.κ., ἐνῶ ὁ ρυθμὸς δὲν διακόπτεται.

Ἄβκνη 9 (ρυθμὸς τρίσημος)

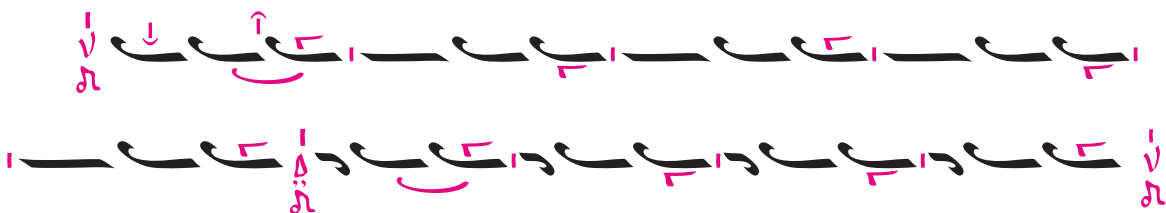

Γοργόν Γ, διαίρει τὸν ἕνα χρόνο εἰς δύο ἴσα μέρη. Ἐνώσει δύο χαρακτῆρες εἰς ἕνα χρόνο. Τοποθετεῖται πάνω ἢ κάτω ἀπὸ τὸν δεῦτερο χαρακτήρα καὶ συνάγει τοὺς δύο εἰς ἕνα χρόνο.

Ἄβκνη 10 (ρυθμὸς δίσημος)

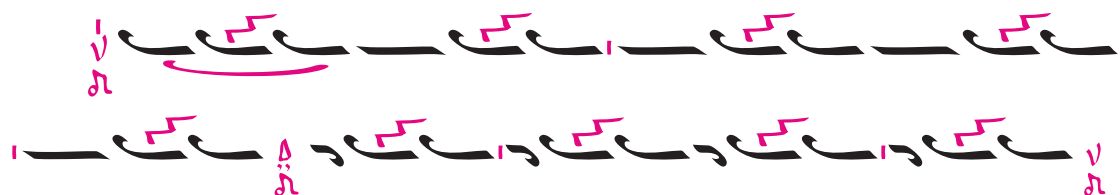

Ἄβκνη 11 (ρυθμὸς δίσημος)

Δίγοργον \curvearrowright , διαιρεί τον ένα χρόνο σε τρία ίσα μέρη. Τοποθετείται στον δεύτερο από τους τρεις χαρακτήρες και ενώνει αυτόν τον προηγούμενο και τον επόμενο σε ένα χρόνο.

Άσκηση 12 (ρυθμός δίσημος)

Τρίγοργον \curvearrowright , διαιρεί τον ένα χρόνο σε τέσσερα ίσα μέρη. Γράφεται στον δεύτερο από τους τέσσερις χαρακτήρες και συνάγει αυτόν, τον προηγούμενο και τους δύο επόμενους σε ένα χρόνο.

Άσκηση 13 (ρυθμός δίσημος)

Άργόν \dashrightarrow , διαιρεί και προθετεί ένα χρόνο.

$\frac{\nu}{\alpha} \dashrightarrow \frac{\epsilon}{\chi} = \frac{\nu}{\alpha} \dashrightarrow \frac{\epsilon}{\chi}$ Το ίσον και τα κεντήματα εκτελούνται με γοργόν και το όλιγον συντίθεται με κλάσμα.

Άσκηση 14 (ρυθμός τρίσημος)

Διάργον ζ , διαιρεί και προβάλλει τρεις χρόνους.

$\overset{\nu}{\mu} \zeta \overset{\epsilon}{\chi} = \overset{\nu}{\mu} \zeta \overset{\epsilon}{\chi}$ Το ἴσον και τὰ κεντήματα ἐκτε-
λοῦνται με γοργόν και τὸ ὀλίγον συντίθεται με τριωχή.

Ἐσκηση 15 (ρυθμὸς τετράσημος)

Ἡμιόλιον ἢ Τριημίαργον ζ , διαιρεί και προβάλλει δύο χρό-
νους. $\overset{\nu}{\mu} \zeta \overset{\epsilon}{\chi} = \overset{\nu}{\mu} \zeta \overset{\epsilon}{\chi}$ Το ἴσον και τὰ κεντήματα
ἐκτελοῦνται με γοργόν και τὸ ὀλίγον συντίθεται με διωχή.

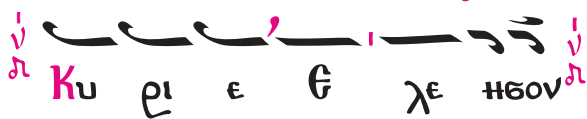
Ἐσκηση 16 (ρυθμὸς τετράσημος)

Σημεῖα ἀναπνοῆς (σημάδια τῆς νέας γραφῆς)*

Ἐκτὸς ἀπὸ τῆς ἐνδιάμεσης μαρτυρίας εἰς ὅσους
παίρνουμε ἀναπνοή, ἔχουμε δύο ἀκόμη σημάδια τοῦ σημαί-
νουν ἀναπνοή ἐνδιάμεσα εἰς μελωδία. α) τὸ κόμμα ' , εἰς ὅσους
παίρνουμε ἀναπνοή εἰς 1/4 τοῦ χρόνου, και β) ὁ σταυρός
+ , γιὰ μεγαλύτηρ ἀναπνοή εἰς 1/2 τοῦ χρόνου.

Ἐσκηση 17 (ρυθμὸς τετράσημος)

* Θεωρητικὸ Σύμῳνος Καρῶ

Κυ ρι ε ελεησον
 Κυ ρι ε ελεησον

Όλιγον - Όζειά - Κεντήματα

Το **όλιγον** — ανεβαίνει μία φωνή (όλιγο, ταπεινά, χωρίς ποικήματα). Η **όζειά** — ανεβαίνει μία φωνή με όζυτητα περνώντας από τον υπερκείμενο του προορισμού της φθόγγου. Τα **κενήματα** — ανεβαίνουν μία φωνή «δεμένα» με τον προηγούμενο χαρακτήρα στην ίδια συλλαβή.

Άσκηση 18 (ρυθμός τετράσημος)

σημείωση: Κυ Κυ υ

Πολλές φορές τα κεντήματα βρίσκονται σε θέση όζειας. Τότε αποδίδουν την ενέργειά της.

π.χ.

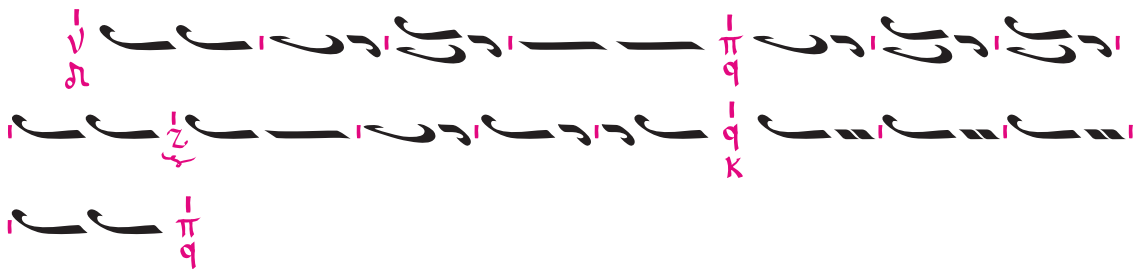
Πεταστή

Η **πεταστή** — ανεβαίνει μία φωνή και επτάσσει πέταγμα της φωνής. Γράφεται είτε μόνη της, είτε βρίσκεται ως επίρηγμα με άλλους χαρακτήρες. Τότε μεταβιάζει την ποιότητά της.

Ἰσκινη 19 (ρυθμὸς δίσημος)

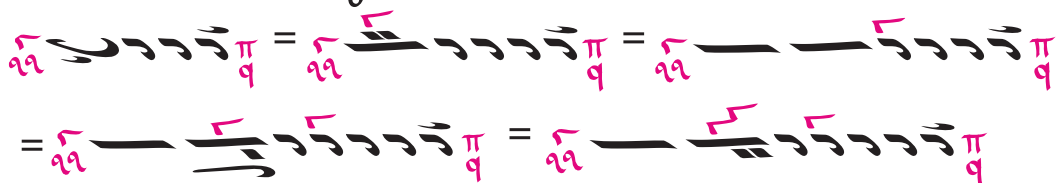

Ἰσκινη 20 (ρυθμὸς δίσημος)

Πεταστή με κλάσμα

Ὅταν ἡ πεταστή ἔχει κλάσμα, ὁ δεύτερος χρόνος ἀναλύεται μετέωρα ὡς ἐξῆς:

Παρατηρήσεις τοῦ ἀφοροῦν τοὺς ποσοτικούς χαρακτήρες τοῦ ἀνεβαίνου μίᾳ φωνῇ.

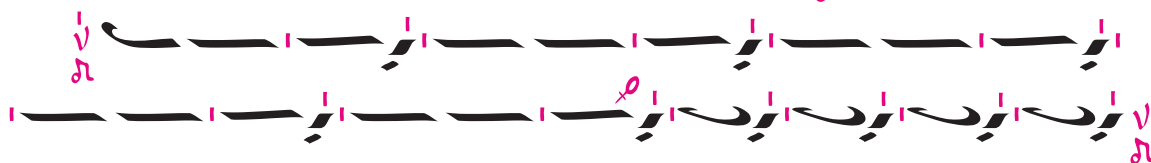
Ἔχουμε τέσσερις χαρακτήρες τοῦ ἀνεβαίνου μίᾳ φωνῇ. Τὸ ὀλίγον, τὴν ὀξεία, τὴν πεταστή καὶ τὰ κεντήματα. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ γιὰ λόγους ὀρθογραφίας τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Ὑπορροὴ ἢ Ἄπορροὴ

Τὸ σχῆμα τῆς ὑπορροῆς μοιάζει με τεχνικὸ ς / . Κατεβαίνει δύο φθόγγους συνεχῶς (ρέει). Ἀντιστοιχεῖ με δύο ἀποστρόφους. Ἡ Ὑπορροὴ δὲν δέχεται νέα συλλαβή.

σημείωση: ς / = ς ς

Ἄσκηση 21 (ρυθμὸς δίσημος, ἔχθη)

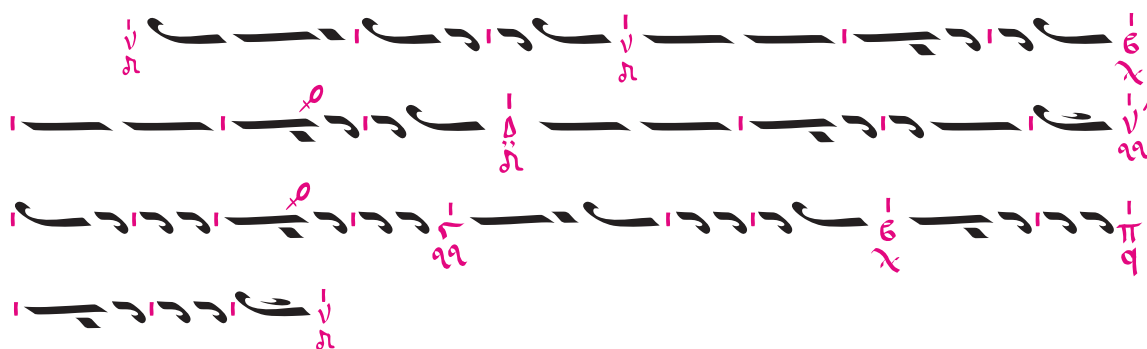
σημείωση: = , =

Ὑπερβατὲς ἀναβάσεις-καταβάσεις

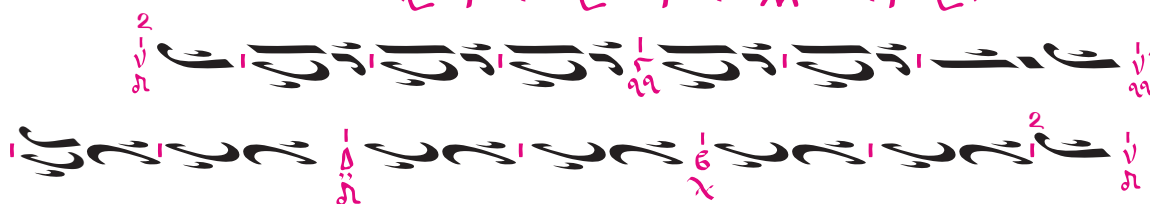
Οἱ χαρακτῆρες ἀνεβαίνουν δύο φωνές καὶ τὸ ἑλαφρὸν κατεβαίνει δύο φωνές ὑπερβατῶς (διάστημα τρίτης).

σημείωση: Τὸ κέντημα καὶ ἡ ὑψηλή ἔπειδὴ εἶναι πνεύματα, δὲν τίθενται ποτὲ μόνα τους. Γράφονται μαζὶ μὲ ὀλίγον, ὀξεία καὶ πεταστῆ (βῶματα). Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο, τριῶν σημάδιων κ.λπ. μᾶς δίνει ὑπερβατῆ ἀνάβαση ἄνω τῶν δύο φωνῶν. (βλ. βελ. 23)

Ἄσκηση 22 (ρυθμὸς δίσημος, ἔχθη)

Ἄσκηση 23 (ρυθμὸς τετράσημος, ἑλλιπὲς μέτρο)*

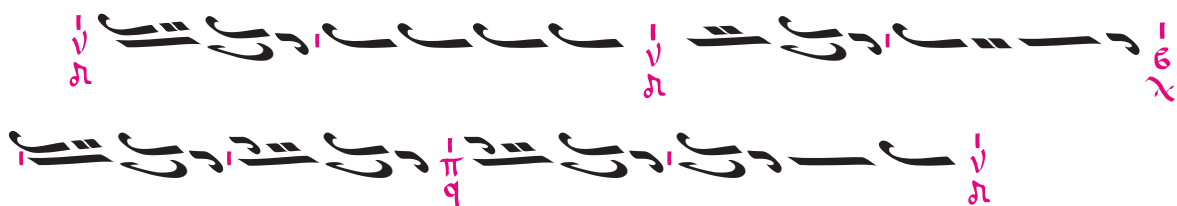
*

Πρόκειται γιὰ μέτρο τοῦ ὁποίου χεῖπων ἓνα ἢ περισσότερα μέρη.

ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

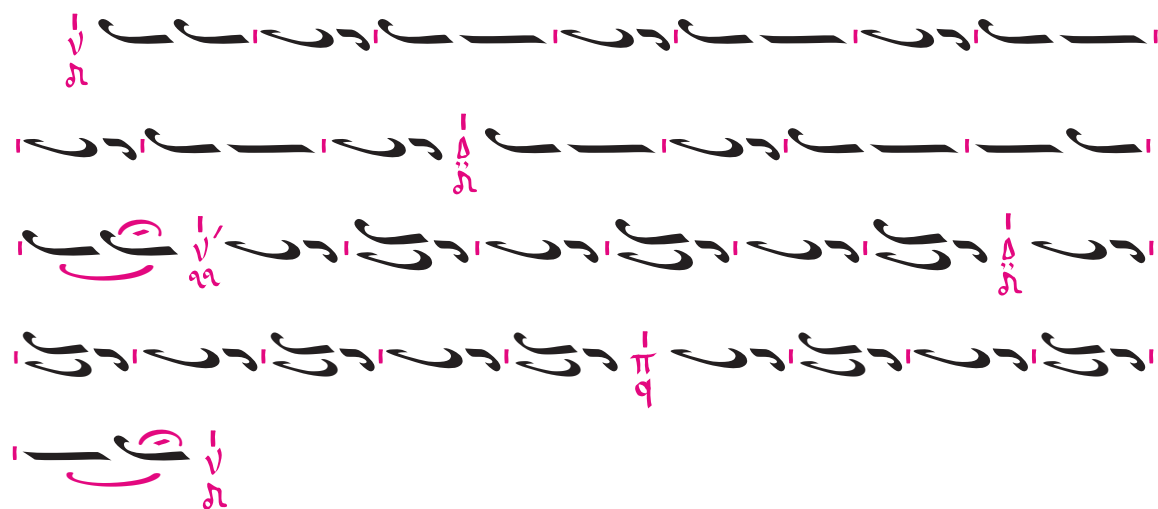
Ἄβκνη 31 (ρυθμὸς τετράβημος)

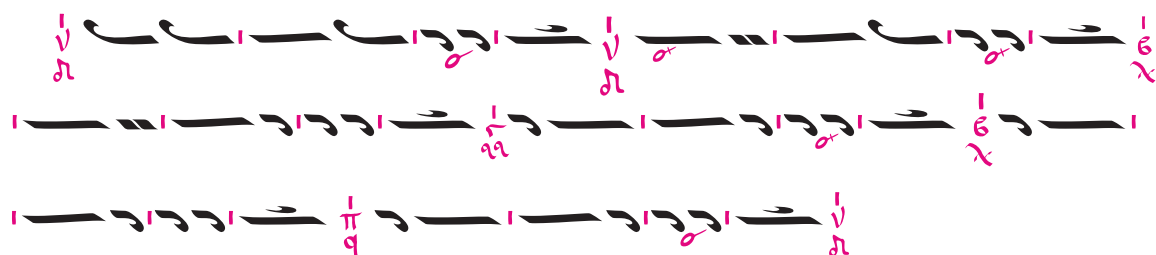
Ἑξηγήσεις γραφῶν

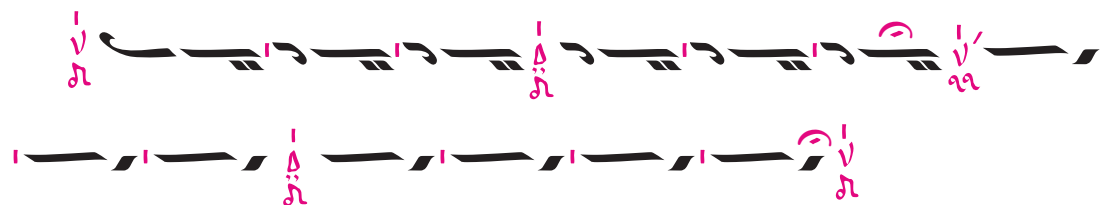
Ἄβκνη 32 (ρυθμὸς δίβημος)

Ἄβκνη 33 (ρυθμὸς δίβημος, ἔλξεις)

Ἄβκνην 34 (ρυθμὸς τρίσημος)

Ἐξηγήσεις γραφῶν

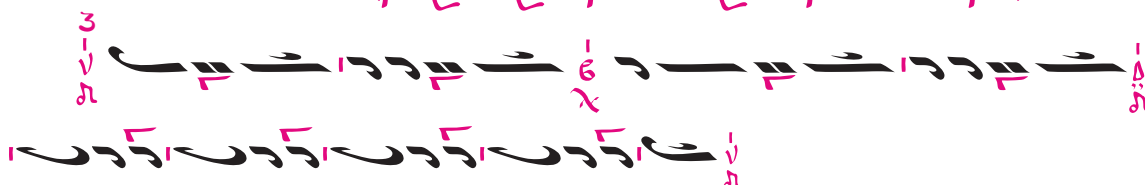
Ἄβκνην 35 (ρυθμὸς δίσημος)

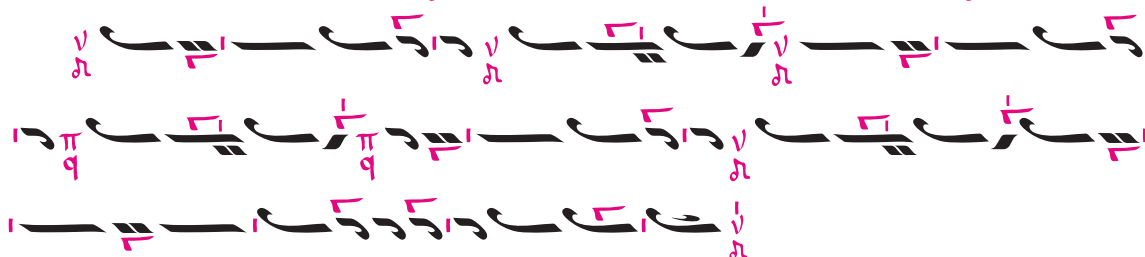
Ἐξηγήσεις γραφῶν. (Ἡ ὀξεῖα ὡς εἰρήρισμα)

Ἄβκνην 36 (μέτρα, τρίσημα - τετράσημα - δίσημα)

Ἄβκνην 37 (ρυθμὸς δίσημος, ἔλλιπες μέτρο)

Ἐξηγήσεις γραφῶν:

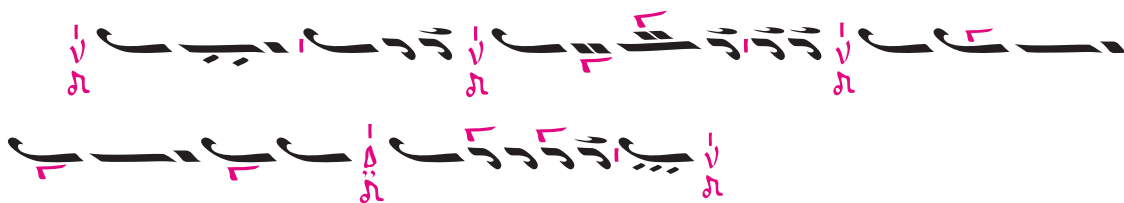

Ἄβκνη 38 (ρυθμὸς τετράβημος)

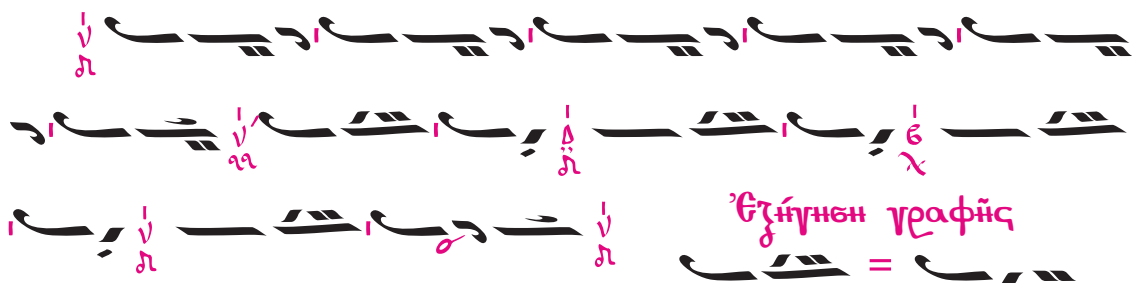

Ἐξήγησεν γραφῆς:

Ἄβκνη 39 (ρυθμὸς τετράβημος)

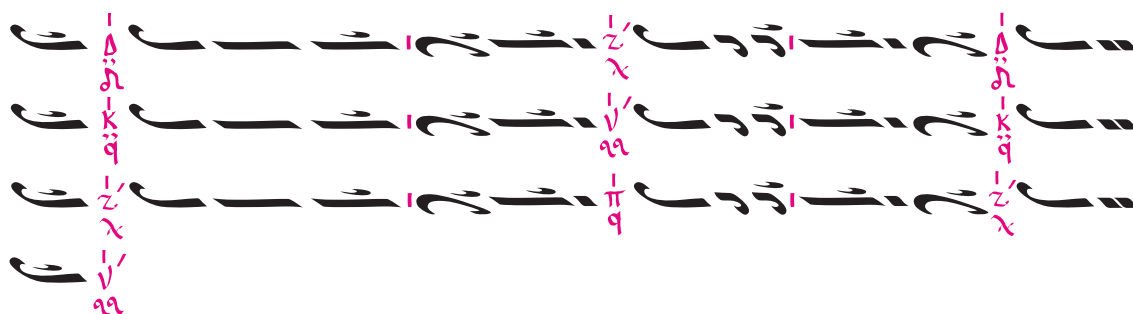

Ἄβκνη 40 (ρυθμὸς τετράβημος)

Ἄβκνη 41 (ρυθμὸς τετράβημος)

Συνεχές έλαφρόν

Πρόκειται για σύνθεση της άποστρόφου και του έλαφρου
 ρ. Στην περίπτωση αυτή, το μὲν έλαφρόν κατεβαίνει μία
 φωνή εὖν νὰ εἶναι ἀπόστροφος, ἢ δὲ πρώτη ἀπόστροφος
 ενεργεῖ χρονικά, εὖν νὰ ἔχει γοργό. ρ ρ = ρ ρ

Ἐκθεση 42 (ρυθμός τετράσημος)

Ἐξήγηση γραφῆς

Εἰσαγωγή εἰς τοὺς Ἦχους τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Οἱ συνθέσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ψάλλονται μὲ διάφορους τρόπους. Οἱ διάφοροι τρόποι μὲ τοὺς ὁποίους ψάλλονται τὰ μέλη ὀνομάζονται ἦχοι. Οἱ ἦχοι εἶναι ὀκτώ. Τέσσερις κύριοι (Α', Β', Γ', Δ') καὶ τέσσερις πλάγιοι, Πλ. τοῦ Α', Πλ. τοῦ Β', Πλ. τοῦ Γ' ἢ Βαρύς, καὶ Πλ. τοῦ Δ'. Ὁ κάθε ἦχος ἔχει ὀρισμένα στοιχεῖα τοῦ τοῦ δίνου ἑξωριστὸ ἀκουσμα. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ὀνομάζονται γνωριστικὰ ευστατικά τοῦ ἦχου καὶ εἶναι ἀκουστικά καὶ ὀπτικά. Τὰ γνωριστικὰ ευστατικά κάθε ἦχου εἶναι: α) ἡ βάση, β) ἡ μαρτυρία τοῦ, γ) οἱ μουσικὲς τοῦ ἔλξεις, δ) ἡ κλίμακα, ε) οἱ δεσπώζοντες φθόγγοι, στ) οἱ καταλήξεις τοῦ μέλους καὶ ζ) τὸ ἀπὸ ἦχημα.

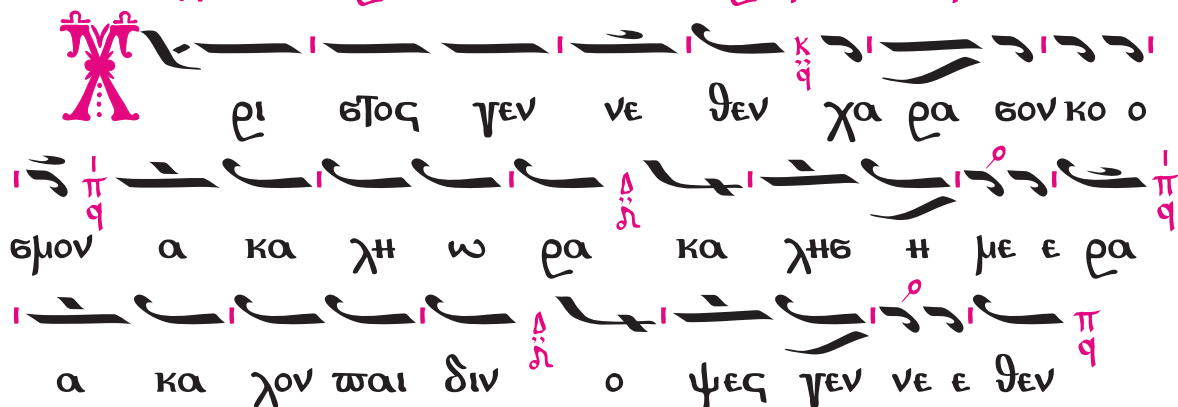
α) **Βάση** εἶναι ὁ φθόγγος εἶναι ὁποῖο θεμελιώνεται ἡ μουσικὴ ἐκάστα τοῦ ἦχου, δηλαδὴ καταλήγουν οἱ φράσεις τῶν μελῶν τοῦ καὶ εἶναι ὁποῖο συνήθως τελεῖται οἱ συνθέσεις τοῦ. **Οἱ βάσεις τῶν κυρίων ἦχων ἀπέχουν, θεωρητικά, τέσσερις φωνές ἀπὸ τῆς βάσεως τῶν πλάγιων τους.**

β) **Μαρτυρία τοῦ ἦχου.** Ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κάθε μέλους ὑπάρχουν τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς δείξουν πῶς θὰ ψαλεῖ τὸ μέλος. Ἡ λέξις «ἦχος», τὸ ὄνομα τοῦ ἦχου εἰς ἑτερογραφία, ὁ φθόγγος τῆς βάσεως καὶ ἡ φθορὰ τοῦ ἦχου, ἡ ὁποῖα μᾶς δείχνει πορεῖα διαστημάτων.

γ) **Μουσικὲς ἔλξεις** εἶναι τὸ φαινόμενο κατὰ τὸ ὁποῖο ὀρισμένοι ὑπερβάσιμοι φθόγγοι δὲν ψάλλονται εἴη φυσικὴ τους θέση, ἀλλὰ ψηλότερα ἢ χαμηλότερα (ἀνάλογα μὲ τὸν φθόγγον καὶ τὸν ἦχον). Οἱ ἔλξεις συμβάλλουν εἰς τὸ χαρακτηριστικὸ καὶ ἰδιαίτερον ἀκουσμα τοῦ ἦχου. Μποροῦν δυναμικὰ νὰ σημειωθοῦν μὲ κατάλληλα σημάδια (διέσεις καὶ ὑφέσεις) ἢ νὰ μαθαίνονται πρακτικὰ, μέσα ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν

Ἄσκηση 45 Ἦχος $\frac{3}{4}$ Πα ρ

Κάχαντα Κεραβοῦντος Πόντου (ρυθμὸς 2σημος)

 ρι ετος γεν νε θεν χα ρα εον κο ο
 εμον α κα χη ω ρα κα χησ η με ε ρα
 α κα χον παι διν ο ψες γεν νε ε θεν

Ὁψές γεννέθεν τὸ βράδον ετάθεν,
 τὸν ἐγένεθεν ἡ Παναίγρια,
 τὸν ἀνέεθεν αἰ-Παρθένος

Ἄς ᾿ς ἀκρόντικα καὶ ἀσθην καρδίαν,
 γαῖμαν ἔεταζεν χοχὴ κ' ἐφάνθεν,
 οὔμπων ἔεταζεν ἐμυροστάθεν.

Ἐκαβάκεψεν χρυσὸν πουχάριν,
 ἐκατήθεν εὐ σταυροδρόμιν,
 ἔρπαζαν αὐτὸν οἱ εἴηιοι Ἑβραῖοι·
 εἴηιοι Ἑβραῖοι καὶ μύριοι Ἑβραῖοι.

Ἐμυρίστ' αὐτὸ ὁ κόσμον ὄχον,
 νὰ μυρίστ' αὐτὸ καὶ εὐ ἀφέντα·
 εὐ ἀφέντα, καχέ μ' ἀφέντα.

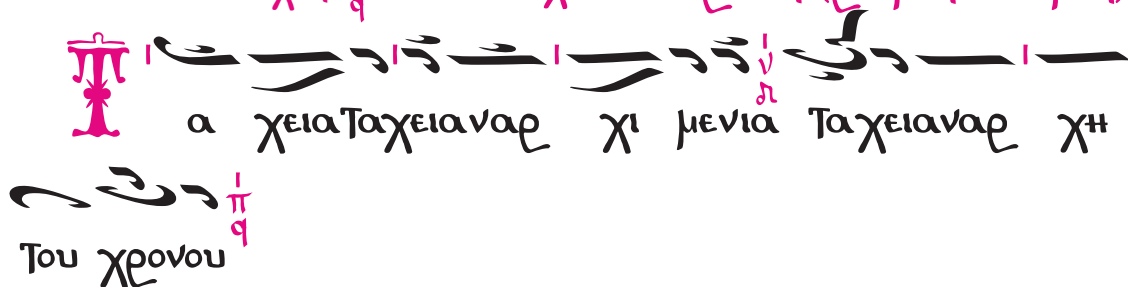
Δέβα εὐ ταρὲξ κ' ἔλα εἶν πόρταν,
 φέρων οὔβας καὶ χεφτοκάρεα,
 ἔβγαχ' τὴν κεσέ ε' καὶ δὸς παράδας.

Χρόνια ποχλά-χρόνια ποχλά
 καὶ πάντα καὶ τοῦ χρόνου!

ἀνέεθεν = μεγάλωσε
 ἀκρόντικα = ἄκρα, χέρια-πόδια
 οὔμπων = ὅπου κι ἂν
 χεφτοκάρεα = φουντούκια
 δέβα = πηγαινέ
 οὔβας = σταφύλια
 κεσέ = πορτοφόλι

Ἄβκνη 46 ἦχος $\frac{3}{4}$ Παρ Κάχαντα Κρήτης (ρυθμὸς 4σημος)

α χεῖρα τα χεῖρα ναρ χι μενῖα τα χεῖρα ναρ χη
του χρόνου

Πρῶτα ποὺ ἐβῆκεν ὁ Χριστὸς εἶη Γῆς καὶ περιπάτει
ἐκεῖ ποὺ πρωτοπάτησε χρυσοῦ δέντρον ἐβῆκε
χρυσὰ ἕσαν τὰ κλωνάρια τοῦ κι ὀχάρτυρη ἢ κορφὴ τοῦ
καὶ κάτω εἶην ποδίτσα τοῦ ἕσαν γράμματα γραμμένα
δακτύλοι τ' ἀναγνώθουνε, διάκοι καχαναρχοῦνε
κι ἓνα μικρὸ διακόπουχο ἐβῆκε κι ἔδιαχάχει,
πρῶτος ὅπου τ' ἀπάνηζεν ἦτον ὁ ἄϊς Βασιλῆς.
Πές μου νὰ ζήσεις Βασιλειό, τί ἐπέρνεις τὴν ἡμέρα;
Ἐπέρνω ἐπῆρι δώδεκα, κριθᾶρι δεκατρία,
ταῖ καὶ ρόβι* δεκαοκτῶ κι ἀπὸ νωρίς εἶο ἐτάβχο.
Πές μου νὰ ζήσεις, Βασιλειό, καχὸν ζευγᾶριν ἔχεις;
Καχὸ ἕναι μὰ τῆ δόξα τοῦ καὶ μὰ τῆ δύναμή τοῦ,
τὸ μαῦρο καὶ τὸ μελισοῦ καὶ τὸ στεφανοκέρι
ὅπου τὸ βλόησ' ὁ Χριστὸς μὲ τὸ δεξὸ τοῦ χέρι.
Ἐπῶ ποὺ καχαντίσαμε καχὰ μᾶς ἔπχερῶσα
καχὰ νὰ πᾶν' τὰ τέχη των καὶ τ' ἀποδόματά των.

ὅτι

* Ταῖ καὶ ρόβι = ζωοτροφὴ καὶ δημητριακὰ

Πα
 ρει ειειβα τω ωνδει νων ευ χα ρι ετη
 ρι α α να γρα φω σοι η πο χι ις
 ες θε ο το κε αλλ ως ε ε ε χς
 Νη
 βα α το κρα τος α προ σμα χη τον
 εκ παν τοι ων με κιν δυ νων ε ε λευ
 Δι
 θερωσον ι να κρα ζω σοι χαι ρε Νυμφη
 Νη
 Α νυ υμφεευ τε

Ἄσκηση 57

Κάλαντα Κονιακού Δωρίδας (ρυθμὸς 4σημῶς)

Ἦχος λ' Νη 2

ρι ετου γιν ναρω του γιν να ρω
 τη γιορτη χρονς

Γιὰ βγάτι δέτι μάθτι, τ' ὅτι Χριστὸς γινιέτι.

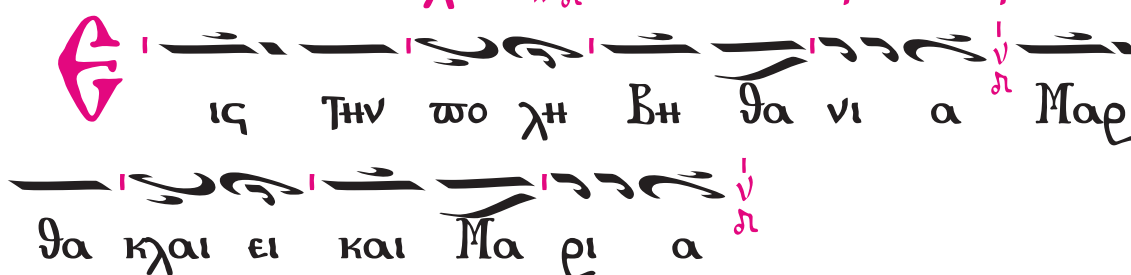
Γινιέτι κι ἀναθρέφτι ετοῦ μέλι καὶ ετοῦ γάλα.

Τὸ μέλι τρῶν' οἱ γιάρχουντις, τοῦ γάλα οἱ γι αφεντάδες
κι τὰ κρουεταχάματα ετοῦν Ἄγιου Κωνεταντίνου

κι ἀνοίξτε τὰ κουτάκια σας τὰ κατακλειδωμένα
 κι ἀνοίξτε τις καβέλις σας τις μοσχουμυριωμένες
 κι δώστε μας τὸν κόπωση μας γιατί κι ἄλλοῦ θὰ πάμι.

ᾠδὴ 58 Κάχαντα Λαζάρου, Ἡπειροῦ καὶ Θεσσαλίας

ᾠδὴχος $\lambda \pi \delta \iota$ Νη 2 (Ρυθμὸς 3σημος)*

ις τὴν ποχὴν Βηθα νιὰ Μαρ
 θα καὶ εὶ καὶ Μαριὰ

Λάζαρον τὸν ἀδελφόν τους
 τὸν γλυκὺν καὶ καρδιακόν τους
 πῆς μας, Λάζαρε, τί εἶδες
 εἰς τὸν Ἄδην τοῦ ἐπιήγες;
 εἶδα φόβους, εἶδα τρόμους,
 εἶδα βάσανα καὶ πόνους.

Δώστε μου λίγο νεράκι,
 νὰ ζεπυύνω τὸ φαρμάκι
 τῆς καρδιάς καὶ τῶν χερσῶν
 καὶ μὴ μὲ ρωτᾶτε πῶσον.

ᾠδὴ 59 «Ἀγαθατιανή», Καρθεγαμὰς Μ. Ἀσίας

ᾠδὴχος $\lambda \pi \delta \iota$ Νη 2 (Ρυθμὸς 9σημος)

εν εὶ εὶν αὐ γη η νὰ βη η

* (Δακτυλικὸς ἐζάσημος)

Πλέναν χιώτισσες, πλέναν παπαδοπούλες (δισ)
 Πλέναν χιώτισσες κοντή, νεραντζούλα φουντωτή. (δισ)
 Καὶ μιὰ χιώτισσα, μικρὴ παπαδοπούλα, (δισ)
 Ἔωλεν ἄπλωνε κοντή, νεραντζούλα φουντωτή. (δισ)

Ἐκκηση 69 Κάλατα Κρήτης (ρυθμὸς 4σημος)

Ἦχος Ἰ̇ Λειτουργία Βx ξ

Κ α λην ε σπε ε ραν αρχον τε ες
 αν ει ναι ο ρι σμος σας Χριστου την θει ει
 Χριστου την θειαν Γεννησιν, να πω ετ' αρχοντικο σας.

Χριστὸς γεννᾶται σήμερον, ἐν Βηθλεὲμ τῆ πόλει,
 οἱ οὐρανοὶ ἀγάλλονται, χαίρει ἡ φύσις ὅλη.

Ἐν τῷ σπηλαίῳ τίκεται, ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων,
 ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν καὶ Ποιητὴς τῶν ὄχλων.

Πλήθος ἀγγέλων ψάλλουσι τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις»
 καὶ τοῦτο ἄξιόν ἐστιν ἡ τῶν ποιμένων πίστεως.

Κερὰ καμαροτράχηλη καὶ φεγγαρομαγούλα
 ν' ἀποὺ τὸν ἔχεις τὸν ὑγιὸ τὸν μοσχοκανακάρη.

Λούεις τὸν καὶ χενίσεις τὸν καὶ εἶο σχολεῖο τὸν πέμπεις
 κι ὁ δάσκαλος τὸν ἔδειρε μ' ἓνα χρυσὸ βερνάλι

καὶ ἡ κυρὰ - Δασκάρισα μὲ τὸ μαργαριτάρι.

Ἔτωμε δὰ γιὰ τὴν κερά, ἄς ποῦμε γιὰ τὴν βάγια.*
Ἄψε Βαγίτσα τὸ κερί, ἄψε καὶ τὸ διωχέρι*
καὶ κάτσε καὶ κουβούνησε* ἴντα θὰ μᾶς ἐφέρεις.

Ἄτάκι* γ' ἢ λουκάνικο, γ' ἢ ἀπὸ πλεურᾶς κομμάτι,
γ' ἢ ἀπὸ τὸν πόρο* τοῦ βουτσιού* νὰ πιοῦμε μιὰ γιομάτη,

Ἔτῶα τοῦ καχανίσαμε καχὰ μᾶς ἐπλερῶσα,*
καχὰ νὰ πᾶν' τὰ τέχη τῶν καὶ τ' ἀποδόματά τῶν.
Καὶ εἰς ἔτη ποχλά!

Ἦχος Τέταρτος στιχηρικός

Ἐτὸν φθόγγο Πα ψάλλονται τὰ στιχηρικά μέχρι τοῦ Τέταρτου ἴχου. Ὄταν οἱ μελωδικές γραμμές τοῦ ἴχου καταχίγουν εἰς τὴν βάση τοῦ ἴχου Πα, ἀκολουθεῖ τὴν κλίμακα τοῦ Πλαγίου τοῦ Πρώτου ἴχου ἔχοντας δικό του μελωδικὸ ἀκουσμα, ἐνῶ ὅταν καταχίγουν εἰς τὸν φθόγγο Βου, τότε ὁ ἴχος μεταβαίνει εἰς τὸν Λέγετο. Συνήθως τὰ μέχρι τοῦ τελειώθουν εἰς τὸν φθόγγο Βα, παρ' ὅλο πὸς εἶναι μαρτυρία τοῦ δηλώνεται ὡς βάση ὁ Πα.

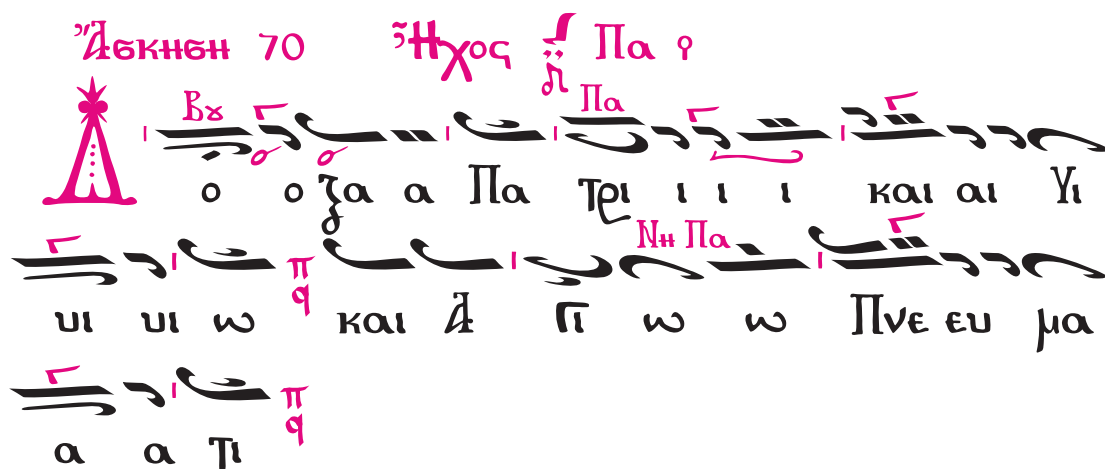
Ἦχος Πα ρ

Ἡ μαρτυρία τοῦ ἴχου δηλώνει: ἴχος Τέταρτος, ἢ ὅτι εἶναι ἴχος κύριος, τέσσερις φωνές πάνω ἀπὸ τὴν δευτέραν βάση παραγωγῆς τῶν ἴχων (κάτω Δι), Πα ἢ βάση τοῦ ἴχου καὶ ἡ φθορὰ τοῦ Πα ρ, ἢ ὁποῖα δηλώνει τὴν πορεία τῶν διαστημάτων τῆς μουσικῆς τοῦ κλίμακας.

Ἄπῆχημα· π ρ   π ρ ἢ π ρ   π ρ

*
βάγια = ὑψηλῆτρια, διωχέρι = λυχνάρι, κουβούνησε = κανόνισε
ἀτάκι = εἶδος ἀγχαντικοῦ, πόρος = ὄπη, βουτσιού = βαρελιού,
ἀποδόματα = εἰσοδήματα

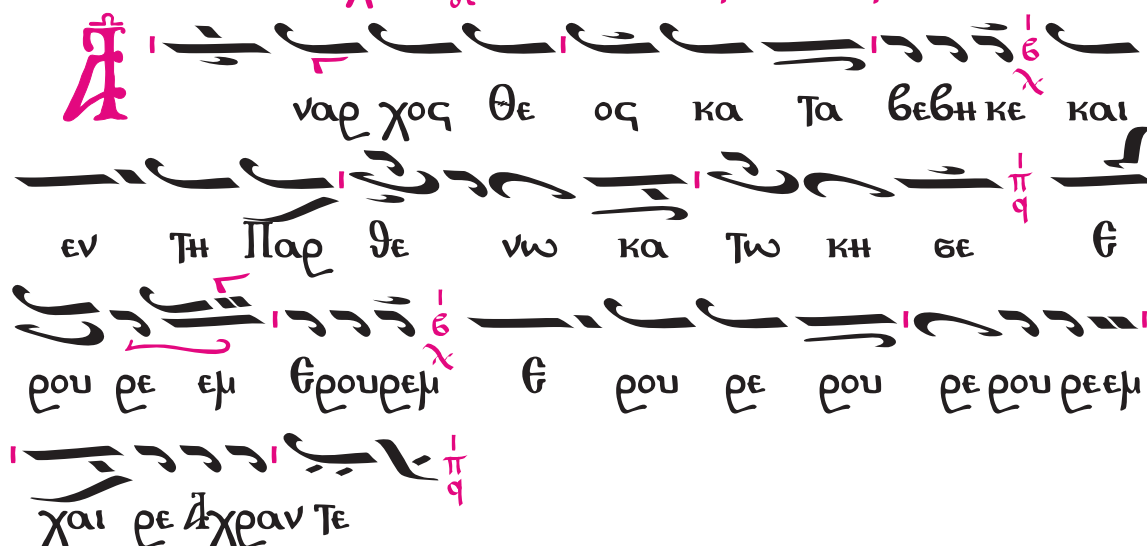
Ἄβκνη 70 Ἦχος Πα ρ

ο ο ζα α Πα τρι ι ι ι και αι Υι
 υι υι ω και Α Π ω ω Πνε ευ μα
 α α τι

Ἄβκνη 71 Κάχαντα Βυζαντινά (Κοτυώρων Πόντου)

Ἦχος Πα ρ (Ρυθμός 4ημιος)

ναρχος θε ος κα τα βεηκε και
 εν τη Παρ θε νω κα τω κη σε ε
 ρου ρε εμ θρουρεμ ε ρου ρε ρου ρε ρου ρε εμ
 χαι ρε Αχραν τε

Βασιλεὺς τῶν ὀχῶν καὶ Κύριος ἦλθε τὸν Ἄδამ ἀναπαύσασθαι.

θρουρεμ θρουρεμ θρουρερουρερουρεμ, χαίρε Ἄχραντε.*

Γηγενεῖς ἐκίρτατε καὶ χαίρετε, τάξεις τῶν Ἄγγελων εὐφραίνονται.

Δέξου Βηθεὲμ τὸν Δεσπότην σου, βασιλέα πάντων καὶ Κύριον.

Ἐξ ἀνατοχῶν μάγοι ἔρχονται, δῶρα προσκομίζουσιν ἄζια.

Σήμερον ἢ κτίσις ἀγάλλεται καὶ πανηγυρίζει κι εὐφραίνεται.

Φῶς ἐν τῷ σπηλαίῳ ἀνέτεχε καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει ἐπέλαμψε.

Ψάλλοντες ὡδὴν τὴν ἐπάξιον ὕμνον σοι προσφέρομεν Δέσποτα.

ᾠ Παρθενομήτορ καὶ Δέσποινα, εἶσε τοὺς εἰς σὲ καταφεύγοντας.

* (Ἐπανόληψη εἰς κάθε στίχο).

βωμεν εν με τα νοι α κρα ζον τε ς εκ βα
 ρους ψυ χης δε σποινα βο η θη βον εφ η
 μιν σπαγγι θειει βα σπει βον α σω γλυ με θα
 υ πο πη λους πται σματων μη α πο ε τρε ψης ε ς ς
 δου λους κε νους βε γαρ και μο νη νε λ πι θα
 κε κτη με θα

Ἄσκησις 95 Ἄσπολυτικὸν Χριστουγέννων

ἦχος Βϛ

Δι γεν νη εις ε ς χρι στε ο θε ο ς η μων
 α νε τει λε τω κο σμω το φω ς το τη ς γνω σε
 ως εν αυ τη γαρ οι τοι ς ασ τροι ς χα τρευ
 ον τε ς υ πο α στε ρο ς ε δι θα βον το
 σε προ βκυ νειν τον η λι ον της δι και ο

οὐρανοὶ ἀγάλλονται, χαίρει, χαίρει ἢ κτίεις ὄη.
 Ἐν τῷ σπηλαίῳ τίκεται, ἐν φά-ἐν φάτμη τῶν ἀλόγων,
 ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν καὶ Ποι-καὶ Ποιητὴς τῶν ὄλων.
 Πῆθος ἀγγέλων ψάλλουσι τὸ «Δό-τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις»
 καὶ τοῦτο ἄξιόν ἐστιν ἢ τῶν, ἢ τῶν ποιμένων πίστεως.
 Ἐν αὐτὸ τὸ σῶφι πούρθαμε πέτρα, πέτρα νὰ μὴ ραίσει,
 κι ὁ νοικοκύρης τοῦ σῶπιου, χρόνια-χρόνια ποσὰ νὰ ζήσει.
 Καὶ εἰς ἔτη ποσά!

Ἦχος Πλ. τοῦ Δευτέρου τετράφωνος σκληρὸς χρωματικὸς

Τὰ εἰρμολογικὰ μέλη τοῦ Πλαγίου τοῦ Δευτέρου ἴχου ψάλλονται τέσσερις φωνές πάνω ἀπὸ τῆ Βάση του, εἶον φθόγγο Κε. Τὰ μέλη τοῦ ἴχου αὐτοῦ, εἶν νέα μέθοδος, παρασημάνθηκαν μὲ τῆ φθορὰ τοῦ ἔσω θεματισμοῦ (—Ϟ). Αὐτὸ εἶχε ὡς συνέπεια τὴν ἀλλαγὴν καὶ τῶν μαρτυριῶν, οἱ ὁποῖες ὁμῶς δηλώνουν ὅτι ὁ ἴχος εἶναι τετράφωνος καὶ ἡ μελωδία του ἔχει πορεία πρὸς τῆ δι-φωνία, τῆ μεσότητα καὶ τὸν πλάγιό του. Ὁ ἔσω θεματισμὸς δὲν ἀλλάζει τὰ διαστήματα τοῦ ἴχου. Τὸ χρῶμα παραμένει σκληρό. Οἱ μελωδικές γραμμές του διαφέρουν ἀπὸ αὐτὲς τοῦ μαλακοῦ Β' ἴχου, δημιουργώντας δικό τους αὐτοτελές ἀκουσμα.

Ἦχος λ π κε Ϟ

Ἀπὸίχημα· π

ιε ε χε α αιε ε ες

Ὁ Πλάγιος τοῦ Δευτέρου τετράφωνος ἔχει δεσπόζοντες φθόγγους τοὺς Κε, Γα, Πα καὶ τὸν ἄνω Νη'. Ἐχθεις ἐκτελοῦμε στοὺς φθόγγους Δι πρὸς τὸν Κε, καὶ Βου πρὸς τὸν Γα.

Ἄσκηση 115 Ἀποχυτικὸν Ἁγίου Νεκταρίου

Ἦχος ᾠδῆς Πα ρ Τῆς ἐρήμου ποχίτης

Ἐκχυβρίας τὸν γόνον καὶ Αἰγίνης τὸν ἔφορον, τὸν ἐσχάτοις χρόνοις φανέντα, ἀρετῆς φίλον γνήσιον, Νεκτάριον τιμήσωμεν πιστοί, ὡς ἔνθεον θεράποντα Χριστοῦ· ἀναβλύζει γὰρ ἰάσεις παντοδαπὰς, τοῖς εὐχαβῶς κραυγάζουσι· δόξα τῷ ἐν δόξῳ Χριστῷ, δόξα τῷ ἐν θαυμασίῳ θάνατι, δόξα τῷ ἐνεργούντι διὰ σοῦ, πάσιν ἰάματα.

Ἄσκηση 116 Ἀποχυτικὸν τῶν ἑισοδίων

Ἦχος Δι — ς

Η με ρον της ευ δο κι ας θε ου το πο ρο οι

μι ον και της των αν θρω πων σω τη ρι ας η

πο κη ρυ ζις εν να ω του θε ου τρα νως η

Πα ρ θε νος δει κνυ ται και τον Χρι στον τοις πα

σι πο ρο κα τα γ γελ λε ται αυ τη και η μεις με

γα λο φωνως βο η σω μεν χαι ρε της οι

κο νο μι ας του κτιστου η εκ πη ρω εις

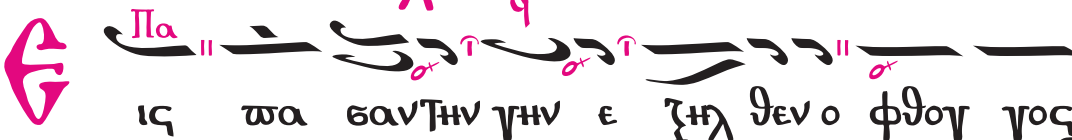
Ἀβκνη 117 Ἐἰρμός τοῦ Κανόνος τῆς Γενήσεως

Ἦχος Πα ρ

 ρι εἶσεν να ταῖδο ζα βατε Χρι εἶσεν εἶ
 ου ρα νων απαντη βατε Χρι εἶσ ος ε πι
 γης υ ψω θητε α βατε τω Κυ ρι ω πα α
 βα η γη η και εν ευ φρο συ υ ηη α
 νυ μη βατε χα οι ο τι δε δο οζααεται

Ἀβκνη 118 Ἀπολυτίκιον Μεγάλου Βασιλείου

Ἦχος Πα ρ

 ις πα βαντην γην ε ζηλθεν ο φθονος
 σου ως δε ζα μενητον λο γον σου δι
 ου θεσπεσως εδογ μα τι βας την φυειντων
 ο οντων ετρανωσας τα των ανθρω
 πων η θηκα τε κοβησας βα βι ιχειον ι

Ἄβκησθ 167 «Βυζαντινὰ Κοτυώρων Πόντου»

Ἦχος $\frac{1}{9}$ Πα ρ (Ρυθμὸς 4σημῶς)

ναρχος θε ο ος κα α τα βε
βη κε ε ε και αι εν τη Παρ θε ε
νω ω κα τω ω ω κη σε ε α ρι
ο ος α ρι ο ος α ρι ο ος υ παρ χει εις
και Κυ υ υ ρι ο ος

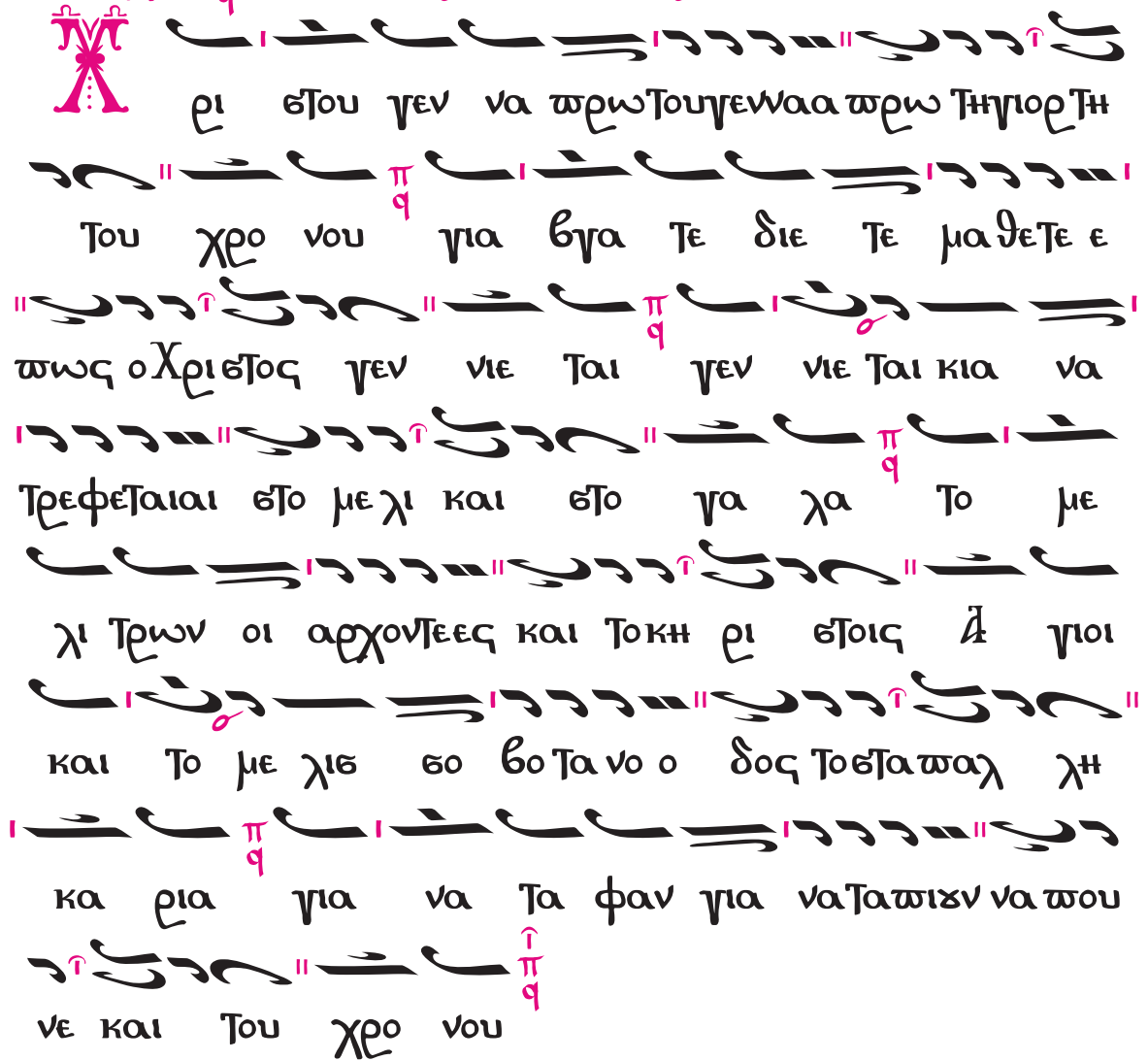
Βασιλεὺς τῶν ὀχῶν καὶ Κύριος ἦλθε τὸν Ἄδαμ ἀναπαύσασθαι.
 Ἐρουρεμὶ Ἐρουρεμὶ Ἐρουρερουρεμὶ, χαῖρε Ἄχραντε.
 Γηγενεῖς ἐκιστάτε καὶ χαίρετε, τάξεις τῶν Ἄγγελων εὐφραίνονται.
 Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος ὑπάρχεις καὶ Κύριος.
 Δεῦτε ἐν σπηγαίῳ κατιδῶμεν, κείμενον ἐν φάτμῃ τὸν Κύριον.
 Χερουβεῖμ, Χερουβεῖμ, χαῖρε, Χερουβεῖμ, χαῖρε Δέσποινα.
 Ἐξ ἀνατολῶν μάγοι ἔρχονται, δῶρα προσκομίζουσιν ἄζια.
 Ἐρουρεμὶ Ἐρουρεμὶ Ἐρουρερουρεμὶ, χαῖρε Δέσποινα.
 Ψάλλοντες Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, τὸν ἐν τῷ σπηγαίῳ τιττόμενον.
 Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος ὑπάρχεις καὶ Κύριος.
 Ὡ Παρθενομήτητορ καὶ Δέσποινα, εἴσε τοὺς εἰς σὲ καταφεύγοντας.
 Χερουβεῖμ, Χερουβεῖμ, χαῖρε, Χερουβεῖμ, χαῖρε Δέσποινα.

Ποντιακὴ χίρα

Ἄβκνη 168 «Χριστούγεννα, πρωτούγεννα»

Ἦχος ♯ Πα ρ (Προποντικός, ρυθμός 4 κ 5 βῆμος)

Α
ρι ετου γεν να πρωτουγενναα πρωτηγορτη
του χρο νου για βγα τε διε τε μαθετε ε
πως οΧριστος γεν νιε ται γεν νιε ται κια να
τρεφεταιαι ετο μελι και ετο γα λα το με
λι των οι αρχοντες και τοκη ρι ετοις Α γιοι
και το με λις εο βοτανο ο δος τοσταπαλ λη
κα ρια για να τα φαν για να ταωιεν να που
νε και του χρο νου

Α
φεντημ αφεν τα κη μου ε φταφο
ρεςα φεν τη αφεντημουετην αφεν τιαε
χρυ εηκανδηλα φεν γει αν βα λεις λα δι

 και κη ρι ιφει γει την α φε εν τια αβου

 κια ποτα παρα θυ ρια σου φει γει τη γει το

 νια σου ου αν βαλεις κωπερ σο τε ρο

 φει γει τον κοσμον ο λον

Φέγγει καὶ τὰς ἀρχόντισσες ποὺ κλώθουν* τὸ χρυσάφι.
 Ἐπὶ τὸν οὐρανὸ τὸ διάζονται*, ἐπὶ τὸν κάμω τὸ τυλίθουν.
 Ποὺ κοσκινίζουν τὰ φλουριά καὶ δριμονίζουν τ' ἄσπρα*,
 κι ἄπ' τ' ἀποσκονίδια κέρνα τὰ παλληκάρια.
 Ἄφεντη μ' ἀφεντάκη μου,.....

Ἄσκηση 169 «Χριστούγεννα πρωτούγεννα»

Ἦχος ♯ Πα ρ (Κάλατα Πελοποννήσου, ρυθμὸς 4σημος)

 ρι ετου γε εν να πρω του γεν να πρω

 τη η γιορ τη η του ου χρο νου

Γιὰ ἔγνατε, ἰδέετε, μάθετε, ἴν' ὅπ' ὁ Χριστὸς γενιέται, γενιέται κι ἀνασταίνεται, ἐπὶ μέλι καὶ ἐπὶ γάλα.

Τὸ μέλι τρῶν οἱ γιάρχοντες, τὸ γάλα οἱ γιάφεντάδες καὶ τὸ μελιεσοχόρταρο τὸ λούθονται οἱ κυράδες.

Ἔμεϊς ἐδῶ δὲν ἤρθαμε νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε,

* διάζονται = προετοιμάζουν τὸ νῆμα γιὰ ὑφανση, κλώθουν = γνέθουν
 δριμονίζουν = κοσκινίζουν, ἄσπρα = φλουριά

μόνο εἰς ἀγαπούσαμε κι ἤρθαμε νὰ εἰς δοῦμε.

Ἐδῶ ποὺ τραγουδήσαμε, πῆτρα νὰ μὴ ραίβει
κι ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, χρόνους πολλοὺς νὰ ζήσει,
νὰ ζήσει χρόνους ἑκατὸ καὶ νὰ τοὺς διαπεράσει.

Δώστε μας καὶ τὸν κόκορα, δώστε μας καὶ τὴν κότα,
δώστε μας καὶ πέντ' ἔξι αὐγά, νὰ πᾶμε ε' ἄλλη πόρτα.

Καὶ εἰς ἔτη πολλά!

Ἐκκλήση 170 «Ἐχάτε ἔδω γεντόνιστες»

Ἦχος ♯ Πα ρ (Ἠπειροῦ) Ρυθμὸς δακρυχικὸς ἐξάσημος

λα τε δω γει το νισ σε
 α σπαρ γα να να φτια ζου με
 ες και βεις γει το ο νο που λες μου
 ε και το Χρι στο ο να λ λα ζου με
 α σπαρ γα να για το Χρι στο
 ε λα τε ο λες σας ε δω

Νὰ πᾶμε νὰ γυρίσουμε, τὰ μάγια νὰ σκορπίσουμε,
νὰ δοῦμε καὶ τὴν Παναγιά, ὅπου μᾶς στέλνει τὴν χαρά.
Τὰ σπάργανα γιὰ τὸ Χριστό, ἔχάτε ὅλες σας ἔδῶ.

Κοιμᾶται εἰς τριαντάφυλλα, γεννιέται μὲς εἰς λούλουδα,
γεννιέται μὲς εἰς λούλουδα, κοιμᾶται εἰς τριαντάφυλλα.

Τὰ σπάργανα γιὰ τὸ Χριστό, ἔχάτε ὅλες σας ἔδῶ.

Τὰ σπάργανα νὰ φτιάξουμε καὶ τὸ Χριστὸ ν' ἀλλάζουμε.

ᾠδὴ 171 «Καθὴν ἑσπέραν»

ᾠδὴ λ π ρ Πα ρ (Πόντου, ρυθμὸς 4σημῶν)

Κ α καθην εσπε εραα αν αρχοντε ες
 κιαν ειναι ο ρι θμο ο ος βας Χρι στου την θει ει ει
 α αν γεν νη ει ιν ναα πω εταρ χο ο ον τι ι
 κο ο ο βα ας

Χριστὸς γενᾶται σήμερον ἐν Βηθλεὲμ τῆ πόλει
 οἱ οὐρανοὶ ἀγάλλονται, χαίρει ἡ φύσις ὅλη.

Ἐν τῷ σπηλαίῳ τίκεται ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων,
 ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν καὶ ποιητὴς τῶν ὄλων.

Πλήθος ἀγγέλων ψάλλουσι τὸ "Δόξα ἐν ὑψίστοις"
 καὶ τοῦτο ἄξιόν ἐστι ἡ τῶν ποιμένων πίστις.

ᾠδὴ 172 «Ἐσπέραντα μέρες» (ρυθμὸς 7σημῶν)

ᾠδὴ λ π ρ Πα ρ (Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας)

Γ α ρα αν τα α α α με ε ρες
 βα α ρα α αν τα α α νυ υ χτες κη Πα
 α ναα για α μας κοι οι λουου ουπουου νου

Κοιτουνοῦσι, παρακαλοῦσι
 τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς Ἱεράρχες.
 εἶς Ἀπόστολοι καὶ Ἱεράρχες
 νὰ πᾶ' νὰ φέρ'τι μύρο καὶ μόσχο.
 Κι οἱ Ἀπόστολοι γιὰ μύρο πᾶνε
 καὶ οἱ Ἱεράρχες γιὰ μόσχο τρέχουν.
 Κι ὡσπου νὰ πᾶνε κι ὡσπου νὰ ἔρθουν
 ἡ Παναγία μας ζηλιφθιρώθηκι.
 Χριστὸς γινιέτι, χαρὰ εἶπὺν κόσμῳ,
 χαρὰ εἶπὺν κόσμῳ, εἶπὺν παλληκάρια.
 εἶπὺν ἴλιος λάμπει, εἶπὺν νιὸ φιγγάρι,
 εἶπὺν νιὸ φιγγάρι, τὸ παλληκάρια.
 Φέγγει εἰς τοῦτον τὸν νοικοκύρη,
 μὴ τὰ καχὰ του, μὴ τὰ πιδιά του,
 μὴ τὴν καχὴ, τὴν νοικοκυρά του.

Νταούκι

Ἄβκνηβη 173 «Αὕτη εἶναι ἡ ἡμέρα» (ρυθ. δακτ. βσημος)

Ἦχος Γα ϝ (Δωδεκανήσων)

Α ὕ τῆ εἰ ναι ἡ ἡ ἡ με ρα
 ο που ηρθ ο λυ υ τρω τῆ ης α α
 ωο Μα α ρι α αμμη τε ρα ε εκ Παρ
 θε ενου γεν νη θει εις

Ἄναρχος ἀρχὴν λαμβάνει καὶ βαρκοῦται ὁ θεός,
ὁ ἀγέννητος γενῶται εἰς τὴν φάτνην ταπεινός.

Ἄγγελοι τὸ νέον λέγουσιν εἰς ποιμένας καὶ βοσκούς,
ὁ ἀστὴρ τὸ θαῦμα δείχνει εἰς τοὺς μάγους καὶ βοφούς.

Οἱ τρεῖς μάγοι ζεκινῶνε, τ' ἄστρον ἔχουσιν βοηδό,
τῆ σπηλιᾷ ψάχνουσιν νὰ βροῦνε μὲ τὸν Ἅγιο θεό.

Λίβανο, χρυσὸ καὶ ἐμύρνα νὰ τοῦ πᾶν' ἐπιθυμοῦν,
τῆ μικρῆ γλυκιᾷ μορφῇ του ἐκύβουν καὶ τὴν προσκυνοῦν.

Ὅσοι ἔχετε εἶσα ζένα νὰ δεχθεῖτε μὲ καχό,
καὶ τοῦ χρόνου μὲ ὑγεία τὸ θεὸ παρακαχῶ.

Ἐπειδὴ καὶ πησιάζει ὁ πηανήτης τῆς αὐγῆς,
εἰς εὐχόμεστε ὑγεία καὶ νὰ εἶστε εὐτυχεῖς.

Καὶ εἰς ἔτη πολλὰ!

Ἰβκκῆθ 174 «Κάχαντα Φούρνων Ἰκαρίας»
 Ἦχος ♯ Πα ρ (Παινήματα, ρυθμὸς 4σημὸς)

ε να σου πρε πεια φεν τη μου κα
 για να κου μωα η με ση σου η
 ρεκα κα ρυ υ δε νια βαχ τε μας κρα βι ι
 μαργα ρι τα α ρε νια και του χρο νου να α
 ι να α πιουμε και του χρο νου να α α
 α βα ας πουμε βαχ τε μας κρα βι ι ι
 βα ας πουμε
 να α πιουμε

Πολλὰ ἔπαμε τ' ἀφέντη μας, ἄς ποῦμ' κι τῆς κυρᾶς μας.
 Κυρὰ ψηχῆ, κυρὰ ληνῆ, κυρὰ μαυροματούσα,
 πὸ ἄχεις τὸν ἥλιο πρὸσωπο καὶ τὸ φεγγάρι ἀστῆδι,
 καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερὸ, τὸ ἄχεις καμπανοφρύδι.

Βάχτε μας κρασί να πιοῦμε

Ἄν ἔχεις κόρη ἔμορφη, βάχτην να μᾶς κεράσει.
 να τῆς ἴφηνδούμε ὄλοι μας, ν' ἀσπρίσει να γεράσει.

Βάχτε μας κρασί να πιοῦμε

Κι ἂν ἔχεις γιὸ εἰς γράμματα, βάχτονε εἰς ψαχτήρι
 να τ' ἀζιώσει ὁ θεὸς να βάχει πετραχῆλι.

Βάχτε μας κρασί να πιοῦμε

Ὁ αὐτὸ τὸ εἶπτε πού ῥθαμε πέτρα να μὴν ραίσει
 κι ὁ νοικοκύρης τοῦ εἰπτιοῦ χῆλια χρόνια να ζήσει.

Βάχτε μας κρασί να πιοῦμε

Ἄβκνη 175 «Πρωτοχρονιάτικα»

Ἦχος λ π ρ Πα ρ (Ρόδου, ρυθμὸς 4σημῶς)

Ὁπου γενήθη ὁ Χριστὸς εἶτον κόσμῳ κι ἐπορωάτει,
τὸ πρῶτο χνάρι πού 'καμε, χρυσὸ δέντρι ἐβήκε.

Χρυσὰ ἦταν τὰ φύλλα του, γράμματα τὰ κλωνιά του,
Παπάδες τ' ἀνεγνώνανε*, Διάκοι τὰ συλλαβοῦσαν.

Καχὴ ἔσπερα ε' ἀφέντη μου, καχὲς αὐγὲς κοιμᾶσαι,
καχὰ σου ζημερώματα, εὐὰν κάθεσαι καὶ 'φκράβαι*.

Ἄν ἦναι θέλημα Θεοῦ τὰ κάχαντα νὰ ποῦμε
καὶ μ' ὄχη μας τῆ συντροφιά, νὰ εἶς καχῆσπεροῦμε.

Ἐβένα ἀφέντη πρέπει σου καρέκλα καρυδένια,
γιὰ ν' ἀκουμπᾶς τῆ μέση σου τῆ μαργαριταρένια.

Καὶ πᾶχι ζαναπρέπει σου εἶτα πεύκια νὰ καθίζεις,
μὲ τὸ 'να χέρι νὰ μετράς, μὲ τ' ἄλλο νὰ δανείζεις.

Ἐδῶ πού τραγουδήσαμε πέτρα νὰ μὴ ραγίσει
κι ὁ νοικοκύρης τοῦ εσπίτιοῦ πολλὰ χρόνια νὰ ζῆσει.

Νὰ ζῆσει χρόνους ἑκατὸ καὶ νὰ τοὺς ἀπεράβει
κι ἀπὸ τοὺς ἑκατὸ κι ἐμπρός, ν' ἀσπρίσει νὰ γεράβει.

* ἀνεγνώνανε = διάβαζαν, φκράβαι = ἀκοῦς

Ἄβκνη 176 «Καχημέρα, καχημέρα»

Ἦχος λ π δι — Γα ρ (Ἀιγίνης, ρυθμὸς 4σημος)

Κ α χη με ρα κα α χη μερα και
 αιπαντακα χη η με ρα να τον κα χη με
 ρι σου με α αυτον τον νιον α α φεν τη

Ἀφέντη μου πεντάφεντε, πέντε φορές ἀφέντη,
 πέντε φορές ἀφέντεψες και πάχι ἀφέντης εἶσαι.

Ἐβένα πρέπει ἀφέντη μου, εἶτα πεῦκα νὰ κοιμᾶσαι,
 μὲ βεχουδένιο πάπλωμα, νὰ μὴν κρουογᾶσαι.

Και πάχι ζαναπρέπει σου εἰς χίρες νὰ καθίζεις,
 μὲ τὸ ἴνα χέρι νὰ μετράς, μὲ τ' ἄλλο νὰ δανείζεις.

Δῶστε μας και τὸν κόκορα, δῶστε μας και τὴν κότα,
 δῶστε μας και δυὸ τρεῖς κλωτσιές νὰ φύγουμ' ἀπὸ
 τὴν πόρτα.

Καχημέρα, καχημέρα και πάντα καχημέρα.

Και εἰς ἔτη ποχλά!

Ἰβκκβη 177 Πρωτοχρονιάτικα Παινήματα Χίου (4σημος)

Ἦχος $\lambda \text{ } \vartheta$ Πα ρ (Καταγραφή: Χ. Τσακίρογλου)

Κ α χη εωε ρι ζω ω φερ νο ον τα αας
 α νερα μυρω ω με ε ε νο

Κ α χη εωε ρι ζω φερ νο ον τα αας α
 νερα μυρω ω με ε ε νο

Ἄω' τ' ἀφριεμένα κύματα χιχιοτραγουδιεμένο (δισ)

ε' αὐτὸ τὸ εωίτι ποῦ ῥθαμε πέτρα νὰ μὴ ραγίσει, (δισ)

κι ὁ νοικοκύρης τοῦ εωίτιοῦ χρόνια ποχὰ νὰ ζήσει. (δισ)

Ἄγιε μου Βασιλάκη μου καὶ Ἄγιε μου Νικόχα, (δισ)

προστάτετε τοὺς ναυτικούς τὴν ὥρα τοῦ κυκλώνα. (δισ)

Χρόνια ποχὰ, νὰ ἔστε κατὰ κι ἐβεῖς καὶ οἱ δικοί σας, (δισ)

νὰ ῥθουνε τὰ ζενάκια σας κι ὄχοι οἱ ναυτικοί σας. (δισ)

ε' ὄλους σας εὐχόμαστε ἀγάπη, εἰρήνη, ὑγεία, (δισ)

καλὴ καρδιά, χαμόγελα καὶ θεία εὐλογία. (δισ)

Α ρ χιμνια κιαρχιχρονια ψι χημδεν τρο
 χιβανια κιαρ χη κιαρχη του Γε να ρι ου του
 Με ε γα τσ Μεγαχου Βα βι χει ου

Βαβίη μ' ἀπὸ τοῦ ῥεβαί κι ἀπὸ, κι ἀπὸ τοῦ
κατεβαίνεις καὶ βαβῆς καὶ βαβῆς ρόδα καὶ ραίνεις.

Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιεῖς, κάτσε τὸν νόνο σου
νὰ πεις, κάτσε, κάτσε νὰ τραγουδήσεις καὶ νὰ μᾶς (δὶς)
καλωσορίσεις, κι ἔβγα κι ἔβγα νὰ μᾶς κεράσεις,
τοῦ νὰ ζεῖς, τοῦ νὰ ζεῖς καὶ νὰ γεράσεις.

Καὶ τοῦ χρόνου!

Ἐκκλήση 178 «Καχημέρα πάντες, ὦ ἀδελφοὶ»

Ἦχος ♯ Πα ρ (Κάχαντα Φώτων Πατρινά, ρυθμὸς 4+7σημος)

Κ α χ η με ρ α π α ν τ ε ς ω α δ ε λ φ ο ι ο ι
 ς η με ρ α τ α φ ω τ α κ α ι ε ο ρ τ η η
 α κ ο υ β α τ ε τ η ν β η με ρ ο ν ε ο ρ τ η
 η κ α ι γ α μ ω ρ α η με ρ α Δ ε β ω σ τ ι κ η
 Κ α χ η με ε ρ α κ α χ η με ε ρ α κ α
 χ η σ ο υ με ρ α φ ε ν τ η με τ η ν κ ε ρ α

Ἐν ἀρχῇ ὡς ἤρχισεν ὁ θεός, ἔχτισε τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανόν.

Ἐτέρον δὲ πάλιν ἀπὸ αὐτά, ἔκαμε τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά.

Ἐκαμε τὴν θάλασσα, ποταμούς, τὸν μέγαν Ἰορδάνην καὶ ἀλλουούς.

Καχημέρα! Καχημέρα! Καχὴ σου μέρα ἀφέντη μὲ τὴν κερά.

Ὁ Ἄδαμ κι ἡ Ἑύα ἠμάρτησαν καὶ εἰς ἁμαρτίαν ὑπέπεσαν.

Μὰ κι ὁ Ἰησοῦς ὁ φηγάθρωπος ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὡς ἄνθρωπος,

διὰ νὰ χυτρώσῃ πάντας ἡμᾶς, ἀπὸ αὐτὰς τὰς χεῖρας τὰς μιαρὰς.

Καχημέρα! Καχημέρα! Καχὴ σου μέρα ἀφέντη μὲ τὴν κερά.

Καὶ τὸν Ἰωάννην ἐζήτησεν γιὰ τὸ βάπτισμά του τὸν ἔκραζε·
 Πῶς νὰ σὲ βαπτίσω, ὦ Λυτρωτά, ποὺ ἡ χεὶρ μου τρέμει καὶ δεχιά;
 Ἄφες φόβον Πρόδρομε! σοῦ ζητῶ, εἶδον μέγαν Ἰορδάνην νὰ βαπτισθῶ!
 Τότε τὸν βαπτίζει ὁ Βαπτιστῆς κι ἔχαμψεν ἡ ἔρημος παρευδύς!

Καχημέρα! Καχημέρα! Καχὴ σου μέρα ἀφέντη μὲ τὴν κερά.

Καὶ φωνὴ ἠκούεθην ἐκ τοῦ Πατρὸς, "Οὗτος ἦν Υἱὸς μου ἀγαπητός".
 Καὶ τὰ Χερουβεὶμ θυμιάζουσι, καὶ τὰ Σεραφεὶμ τὸν δοξάζουσι.
 Διὰ τοῦτο πάντες, ὦ ἀδελφοί, ἀκούσατε τὴν ἡμέραν ἑορτῆν,
 ἵνα ἑορτάσωμεν ἀδελφοί, ὅτι εἶν' ἡμέρα Δεσποτικῆ.

Καχημέρα! Καχημέρα! Καχὴ σου μέρα ἀφέντη μὲ τὴν κερά.

Ἄσκηση 179 «Σήμερα ἴν' τὰ φῶτα»

Ἔχος 9̣ Πα 9̣ (Πανελληνία, ρυθμὸς 4σημὸς)

ἡ με ραν τα φω τα και φω τι εμοι 9̣
 εις τον Ι ορ δα νη τον πο τα μο

 και χα ρα με γα αη κια γι α εμοι
 κα θετ η κυ ρα αμας η Πανα για

Σπάργανα βαστάει, παιδί κρατεῖ ἄβριο θ' ἀνέβω εἰς τοὺς οὐρανοὺς
 καὶ τὸν Ἄϊ-Γιάννη παρακαλεῖ· νὰ καταπατήσω τὰ εἶδωχα.
 «Ἄϊ-Γιάννη ἀφέντη καὶ Πρόδρομε, **Ν**ὰ καταπατήσω τὰ εἶδωχα,
 δύνασαι βαπτίσεις Θεοῦ παιδί;» νὰ καταθυμιάσω τοὺς οὐρανοὺς
 «**Δ**ύναμαι καὶ θέλω καὶ προσκυνῶ κι ὑστερα νὰ κατέβω εἶδον ποταμὸ
 καὶ τὸν Κύριόν μου παρακαλῶ. διὰ νὰ βαπτίσω Ἰησοῦ Χριστό».

Ἦχος 180 «Ἄπο τῆς ἐρήμου ὁ Προδρομος»
Κάχαρα Θεοφανείων. (Οἰνός Πόντου, ρυθμός 4σημος)

Ἦχος Πα ρ

Α
 ωο τῆς ε ρη μου ο Προδρομος η
 θε του βα πτι σαι τον Κυ ρι ον ε
 ρου ρε μι θρουρεμι ε ρου ρε ρου ρε ρου ρε μι
 χαι ρε ἄχραν τε
 Α
 μι ο ος ἁ γιος ἁ γι ος υ
 παρ χεις και Κυ ρι ος

Γηγενείς, εκιρτάτε και χαίρετε, τάξεις τῶν Ἄγγελων εὐφραίνονται.

θρουρεμι θρουρεμι θρουρερουερουρεμι, χαίρε ἄχραντε.*

Σήμερον ἡ κτίσις ἀγαλλεται και πανηγυρίζει και εὐφραίνεται.

Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος ὑπάρχεις και Κύριος.*

Λέγουσιν οἱ Ἄγγελοι σήμερον, ὁ Χριστός τον κόσμον ἐφώτισεν.

Μέγα και φρικτόν τὸ μυστήριον, δοῦλος τον Δεσπότην ἐβάπτισεν.

Φῶς γὰρ τοῖς ἐν σκοτει ἐπέλαμψε, όταν ὁ Χριστός ἐβαπτίζετο.

Ψάλλοντες Χριστόν τον Θεόν ἡμῶν, δέξασθε χουτήρα βαπτίσματος.

Ὅλον τον Ἄδαμ ἀνεκάλεσε ὁ τῶν ὄχων Κτίστης και Κύριος.

Παναγία Δέσποινα του παντός, εῶσον τους εἰς εἰς προεκυνοῦντας νῦν.

* (Ἐπανόληψη εἰς κάθε εἶχο ἐναλλάξ).